

T.C
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÜSTÜN ZEKALİ ÇOCUKLARIN NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN
ÇOCUKLARA GÖRE SOSYAL ZEKA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
LEYLA ABDULLAYEVA
(Y1412.270029)

PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI
PSİKOLOJİ BİLİM DALI

TEZ DANIŞMANI: PROF. DR. ÖMER ÖZYILMAZ

OCAK 2018

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı Y1412.270029 numaralı öğrencisi Leyla ABDULLAYEVA'nın "ÜSTÜN ZEKALİ ÇOCUKLARIN NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÇOCUKLARA GÖRE SOSYAL ZEKA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 16.01.2018 tarih ve 2018/03 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından **Onaylanmıştır** Tezli Yüksek Lisans tezi olarak **KABUL** edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :01/02/2018

1)Tez Danışmanı: Prof. Dr. Ömer ÖZYILMAZ

2) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Şahide Güliz KOLBURAN

3) Jüri Üyesi : Yrd. Doç. Dr. Turgay ŞİRİN

(Handwritten signatures in blue ink)

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **İmzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın yürütülmesinde benden yardımını esirgemeyen değerli danışmanım Prof. Dr. Ömer Özyılmaz'a,
Verilerin toplanmasında bana içtenlikle yardımcı olan arkadaşım Saida Hüseynova'ya,
Küçükçekmece Üstün Zekalılar Çocuk Üniversitesinin değerli hocası Ayşegül Yazar'a
Son olarak bana her daim maddi ve manevi destekçi olan aileme teşekkürlerimi sunmak isterim.

Ocak 2018

Layla ABDULLAYEVA

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
ÇİZELGE LİSTESİ	vi
ÖZET	viii
ABSTRACT	ix
1. GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Mahiyeti	6
1.2. Araştırmanın Amacı	6
1.3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	6
1.4. Varsayımlar	7
2. LİTERATÜR TARAMASI	8
2.1. Üstün Zeka Kavramı ve Üstün Zekalı Çocuklar	8
2.1.1. Üstün zekanın tanımı ve tarihi	8
2.2. Psikometrik Zeka Teorileri ve Zeka Türleri	10
2.2.1. Spearman çift faktör kuramı.....	10
2.2.2. Thorndike çok faktör kuramı.....	11
2.2.3. Thurstone grup faktörleri kuramı	11
2.2.4. Sternberg üçlü zeka teorisi	12
2.2.5. Gardner`in çoklu zekası	12
2.2.6. Duygusal zeka	13
2.3. Üstün Zekalı Çocuklar ve Bu Çocukların Özellikleri	13
2.3.1. Üstün zekalı çocuklarda fiziksel özellikler	14
2.3.2. Üstün zekalı çocuklarda psiko-sosyal özellikler	15
2.3.3. Üstün zekalı çocuklarda kişilik özellikleri	15
3. SOSYAL ZEKA VE ONU ETKİLEYEN FAKTÖRLER	17
3.1. Üstün Zekalı Çocuklarda Sosyal Zeka	17
3.2. Üstün Zekalıların Sosyal Zeka Gelişiminde Çevresel Faktörler ve Anne-baba Tutumları.....	18
4. YÖNTEM	20
4.1. Araştırma Modeli	20
4.2. Veri kaynakları, Yer, Süre.....	20
4.3. Kullanılan Araçlar	20
4.3.1. Demografik bilgi formu	21
4.3.2. Tromso sosyal zeka ölçeği (TSZÖ).....	21
4.4. Denekler, Veri Analizi ve Analiz Yorumlaması	22
5. BULGULAR	23
5.1. Bulgular.....	23
5.1.1. Çocukların demografik özelliklerine ilişkin bulgular	23
5.1.1.1. Üstün zekalı çocukların demografik özelliklerine ilişkin bulgular ..	23

5.1.1.2. Normal gelişim gösteren çocukların demografik özelliklerine ilişkin bulgular	26
5.2.2. Tszö puan değerlerinin gruplar ve demografik bilgi özellikleri ile karşılaştırılması	29
6. TARTIŞMA VE SONUÇ	51
6.1. Öneriler	57
KAYNAKLAR	59
EKLER.....	66
EK I KİŞİSEL SORU FORMU	66
EK II TROMSO SOSYAL ZEKA ÖLÇEĞİ	67
ÖZGEÇMİŞ.....	70

KISALTMALAR

ABD	:Amerika Birleşik Devletleri
BMÖ	:Birleşmiş Milletler Örgütü
DBF	:Demografik Bilgi Formu
Çev	:Çeviren
EQ	:Duygusal Zeka
IQ	:Bilişsel Zeka
SPSS	:Statistical Package for the Social Sciences (Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi)
TDK	:Türk Dil Kurumu
TSZÖ	:Tromso Sosyal Zeka Ölçeği

ÇİZELGE LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Çizelge 5.1: Üstün Zekalı Çocuklarda Yaş Dağılımı	23
Çizelge 5.2: Üstün Zekalı Çocuklarda Cinsiyet Dağılımı	23
Çizelge 5.3: Üstün Zekalı Çocuklarda Yalnızlığa Eğilimliyim Sorusuna Bağlı Frekans Tablosu	24
Çizelge 5.4: Üstün Zekalı Çocuklarda Yakın Arkadaşlıklarla İlgili Soru Tablosu ...	24
Çizelge 5.5: Üstün Zekalı Çocuklarda Yakın Arkadaş Sayısı Dağılımı.....	24
Çizelge 5.6: Üstün Zekalı Çocukların Ebeveynlerinin Onlara Karşı Tutumlarına İlişkin Dağılımı	25
Çizelge 5.7: Üstün Zekalı Çocukların Anne Babalarının Beraber ya da Ayrı Yaşadıklarına Dair Dağılım	25
Çizelge 5.8: Üstün Zekalı Çocuklarda Ailelerin Gelir Durumuna Göre dağılım	25
Çizelge 5.9: Üstün Zekalı Çocukların Evin Tek Çocuğu Olup Olmadığı İle İlgili Bilgi Tablosu	26
Çizelge 5.10: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Yaş Dağılımı.....	26
Çizelge 5.11: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Cinsiyet Dağılımı.....	26
Çizelge 5.12: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Yalnızlığa Eğilimliyim Sorusuna Bağlı Frekans Tablosu.....	27
Çizelge 5.13: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Yakın Arkadaşlıklarla İlgili Sorunun Frekans Dağılımı	27
Çizelge 5.14: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Yakın Arkadaş Sayısı Tablosu	27
Çizelge 5.15: Normal Gelişim Gösteren Çocukların Ebeveynlerinin Onlara Karşı Tutumlarına İlişkin Dağılımı.....	28
Çizelge 5.16: Normal Gelişim Gösteren Çocukların Anne Babalarının Beraber ya da Ayrı Yaşadıklarına Dair Dağılım	28
Çizelge 5.17: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Ailelerin Gelir Durumuna Göre Dağılım.....	28
Çizelge 5.18: Normal Gelişim Gösteren Çocukların Evin Tek Çocuğu Olup Olmadığı İle İlgili Bilgi Tablosu	29
Çizelge 5.19: Çocukların TSZÖ Puanlarının Gruplara Göre Dağılımı	29
Çizelge 5.20: TSZÖ Puan Değerlerinin Cinsiyete Değişkenine Göre Dağılımı	30
Çizelge 5.21: TSZÖ'nin "Evin Tek Çocuğuyum" Değişkenine Göre Dağılımı	31
Çizelge 5.22: Sosyal Zeka Ölçeğinin "Yalnızlığa Eğilimlilik" Değişkenine Göre Dağılımı.....	32
Çizelge 5.23: Sosyal Zeka Ölçeğinin "Arkadaşlık Kurmayı Severim" Değişkenine Göre Dağılımı.....	33
Çizelge 5.24: TSZÖ'nin "İyimser Biriyim" Demografik Değişkenine Göre Dağılımı	34
Çizelge 5.25: Üstün Zekalı Çocuklarda TSZÖ Puan Değerleri Düzeyi Tablosu	35

Çizelge 5.26: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda TSZÖ Puan Değerleri Düzeyi Tablosu.....	35
Çizelge 5.27: TSZÖ`ne Ait Betimsel İstatistikler.....	36
Çizelge 5.28: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin Yaşa Göre Dağılımı	37
Çizelge 5.29: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı	37
Çizelge 5.30: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Yalnızlığa Eğilimliyim” Değişkenine Göre Dağılımı.....	38
Çizelge 5.31: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Yakın Arkadaşlık Kurmayı Severim” Değişkenine Göre Dağılım Tablosu.....	39
Çizelge 5.32: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının “Yakın Arkadaş Sayısı” Demografik Değişkenine Göre Dağılımı	40
Çizelge 5.33: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının “Anne-Baba Tutumu” Değişkenine Göre Dağılım Tablosu.....	40
Çizelge 5.34: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının “Anne-Baba Birlikte Yaşıyor” Demografik Değişkenine Göre Dağılımı	41
Çizelge 5.35: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının “Ailenin Gelir Durumu” Değişkenine Göre Dağılımı.....	42
Çizelge 5.36: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Evin Tek Çocuğuyum” Değişkenine Göre Dağılımı	42
Çizelge 5.37: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değer Ortalamalarının “İyimser Biriyim” Demografik Değişkene Göre Dağılım Tablosu	43
Çizelge 5.38: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin Yaşa Göre Dağılımı.....	44
Çizelge 5.39: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	44
Çizelge 5.40: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Yalnızlığa Eğilimlilik” Değişkenine Göre Dağılımı	45
Çizelge 5.41: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Yakın Arkadaşlıklar Kurmayı Severim” Değişkenine Göre Dağılım Tablosu..	46
Çizelge 5.42: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının “Yakın Arkadaş Sayısı” Demografik Değişkenine Göre Dağılımı	47
Çizelge 5.43: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının “Anne-Baba Tutumu” Değişkenine Göre Dağılım Tablosu	47
Çizelge 5.44: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının “Ana-Baba Birlikte Yaşıyor” Demografik Değişkenine Göre Dağılımı.....	48
Çizelge 5.45: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının “Ailenin Gelir Durumu” Değişkenine Göre Dağılımı	49
Çizelge 5.46: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Evin Tek Çocuğuyum” Değişkenine Göre Dağılımı	49
Çizelge 5.47: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değer Ortalamalarının “İyimser Biriyim” Demografik Değişkene Göre Dağılım Tablosu	50

ÜSTÜN ZEKALİ ÇOCUKLARIN NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÇOCUKLARA GÖRE SOSYAL ZEKA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırmanın amacı üstün zekalı çocukların sosyal zeka düzeylerinin normal gelişim gösteren çocuklara göre karşılaştırılmasıdır. Kalıtım yolu ile geçmeyen sosyal zeka düzeyini küçük yaşlardan itibaren ana-baba tutumları, sosyal çevre ve okul hayatı etkilemektedir. Bu çalışma üstün zekalı eğitim merkezinde eğitim gören çocuklarla, normal okullarda okuyan çocukların sosyal zeka düzeylerinin karşılaştırılması üzerine yapılmıştır. Bu çocukların sosyal zeka düzeyleri, onların demografik bilgi özellikleri ile de karşılaştırılmıştır.

Araştırma Türkiye'nin İstanbul ilinde eğitim almakta olan 12-14 yaş aralığında çocuklarla (önergenlerle) yapılmıştır.

Analizler için tarafımdan tertiplenmiş olan Demografik Bilgi Formu ve 2001 senesinde Silvera ve arkadaşları tarafından tertiplenmiş olan Tromso Sosyal Zeka Ölçeği kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda üstün zekalı çocukların sosyal zeka düzeylerinin normal gelişim gösteren çocuklara göre anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Üstün Zeka, Üstün Yetenek, Sosyal Zeka, Ergenlik*

**EXAMINATION OF THE SOCIAL INTELLIGENCE LEVEL OF
CHILDREN WITH SUPERIOR MIND COMPARED TO THOSE WITH
NORMAL DEVELOPMENT**

ABSTRACT

The objective of this research is to compare social intelligence level of children with superior mind with children that display normal development. Social intelligence level that is not hereditary is affected by attitudes of parents, social environment and schools starting from early childhood. This research was based on comparison of the social intelligence level of children who study in schools for superior minds with that of children who study in normal schools. Social intelligence level of these children was also compared with the features of their demographic information.

The research was conducted on children of 12-14 years (adolescents) who study in Istanbul city of Turkey.

For analysis I have used Demographic Information Form developed by myself and Tromso Social Intelligence Scale developed by Silvera and friends.

The result of the research proved that the social intelligence level of children with superior mind was considerably higher than that of the children with normal development.

Keywords: *Superior Mind, Superior Talent, Social Intelligence, Adolescence*

1. GİRİŞ

Kişisel özelliklerine göre birbirlerinden farklı olan insanoğlu aynı zamanda zihinsel özelliklerine göre de farklılıklar göstermektedir. Öğrenme kapasitesi, çevreye uyum, hız ve diğer zihinsel faktörler açısından bireyler, farklı özellikler sergilemektedirler. Bu özellikler yüzyıllardır tartışmalı tanımlamalara maruz kalan zekayı ele almaktadır. Zeka, tarih boyu bilim adamları tarafından farklı şekilde tanımlanmakta olan bir kavramdır. 1921 senesinde yapılmış olan bir araştırmada on dört ünlü psikologdan zekanın tanımlanması istenmiş ve sonuçta sadece iki kişinin vermiş olduğu tanımlamaların ortak özellikleri üzerinde yoğunlaştığı belirtilmiştir. Bu iki faktör öğrenme kapasitesi ve çevreye uyum yeteneği olarak ileri sürülmüştür. 1986 senesinde ise bir önceki araştırmadan altmış beş yıl geçtikten sonra Sternberg ve Detterman buna benzer bir çalışmayı yenilemiş, yirmi dört tanınmış psikologla zekanın tanımını yeniden vermiştir. Öğrenme kapasitesi, çevreye adapte süreci ve aynı zamanda kendini düşünme sürecine anlam verebilme ve kontrol edebilme yeteneği özelliklerini de ilave ederek zeka kavramının tanımını genişletmiştir (akt; Özenç ve Özenç, 2013). Üstün zeka kavramı her ne kadar bilimsel alana uygun bir terim olsa da, bir o kadar da sosyolojik kökenleri bulunmaktadır. Toplumdan topluma, kültürden kültüre değişmekte olan üstün zeka kavramının psiko-sosyolojik olarak daha doğru şekilde algılanmasına insanların yaşantılar sonucu elde ettikleri deneyimler ve zihinlerinde oluşan üstün zeka yargılarının incelenmesi yardımcı olmaktadır. Aslında bu yargılar inanç sistemlerine bağlı şekilde bireyin deneyimleriyle günden güne değişebilmektedir. Bilimsel ölçüm araçlarıyla kanıtlanamayan bir çok üstün zeka kuramının örtülü kuramlar olarak isimlendirilmesinin ana sebebi de sosyolojik boyutlarının ağır basmasıdır (Demirel ve Sak, 2011). Farklı tanımlara sahip zeka kavramının tartışmalara açık ve senelerden beri değişime uğrayan ve geliştirilen zeka kuramları sınıflandırması aşağıdaki gibidir;

- Psikometrik Yaklaşımlar

- Gelişimsel Yaklaşımlar
- Bio-ekolojik Yaklaşımlar
- Çoklu Yaklaşımlar

Psikometrik zeka kuramları zeka seviyesinin ölçülmesinde zihnin yaşına ve takvime önem vermektedir.

Gelişimsel zeka kuramlarında ise çevreye uyum yeteneği temel faktörlerdendir. Piaget'e göre zeka kavramı çevreye uyum yeteneğidir ki, bu da belli yaştan sonra kişinin çevresi ile etkileşiminden sonra gelişmektedir. Bireyin sosyal zeka düzeyi de kalıtım yolu ile geçmemekte, sosyal ortamda gelişebilmektedir.

Bio-ekolojik yaklaşımda zekanın genetik bir aktarım olduğu tartışılmaktadır.

Sınıflandırmada en son yer alan çoklu zeka kuramı Gardner'e aittir. O, bu kuramın başlangıcında kültürel ve biyolojik faktörlerin yer aldığını belirlemekteydi ve insanoğlunun hem zayıf, hem de güçlü yönlerinin olduğunu, bundan dolayı kişinin çoklu zekaya sahip olduğunu savunmaktaydı (Karabey ve Yürümezoğlu, 2015).

Genel olarak zeka tanımlarında zekanın kişinin sosyal dünyaya uyum becerilerini ve yeteneklerini kapsadığı belirtilmektedir. Bu aynı zamanda sosyal zekanın da tanımını ele almaktadır. Burada yalnızca kişinin sosyal çevredeki uyumu sağlama yeteneği değil, sosyal çevredeki rolünü de içermektedir. Kişilik ve karakter değerlendirmede uyumlu olabilen kişiler yüksek sosyal zekaya sahip bireylerdir. Sosyal zekanın tanımını veren Edward Thorndike, bu zeka türünün insanlararası ilişkilerde mantıklı hareket etme yeteneği, kız ve erkek çocuklarına karşı empati duyguları ve onları anlama, yönetme becerileri olarak belirtmiştir. Thorndike'nin (1920) üç faktör zeka teorisindeki zeka türleri içinde soyut, mekanik ve sosyal zeka olarak yer almıştır. Harvard Gardner ise kendisinin çoklu zeka teorisinde sosyal zekanın tanımını kişinin diğer bireylerin ruh hallerini, duygularını, isteklerini, motivasyonlarını ve niyetlerini anlama becerileri, onlarla nasıl grup şeklinde çalışabileceğini anlayabilme, problemleri, karışıklıkları ve sorunları çözme yetenekleri olarak açıklamaktaydı. Aynı zamanda sosyal zeka yüz ifadeleri, ses ve mimiklere göre insanların karakter ve kişiliklerini ayırt edebilme yeteneği, onlara karşı duyarlı olma davranışları, kişilerarası ilişkilerde farklı özellikleri anlama ve uygun bir şekilde davranabilme olarak da açıklamasını getirmişti (Armstrong, 1994). Sosyal zekâ Gardner'in çalışmalarından önce araştırılmış ve altı faktör sosyal zeka ölçeği ile test edilmiş ve

diğer zeka türlerinden farklı bir boyut olduğu saptanmıştır. 1965 senesinde O’Sullivan, Guilford ve Mille sosyal zekanın tanımını vermiştir. Onlara göre sosyal zeka, kişinin diğer kişilerin duygu, düşünce ve davranışlarına empati kurabilme ve anlama becerisidir (O’Sullivan and Guilford, 1965).

İnsan yaşamının önemli dönemlerinden biri de ergenlik dönemidir. Bu çağda birey biyolojik, psikolojik değişim yaşamakta ve gelişmektedir. Aynı zamanda bu dönem toplumsal sorunların da ortaya çıktığı bir dönemdir. Bireyin bu çağında ona en çok destek olabilecek kişiler aile ve çevresindeki diğer bireylerdir. Bu dönemin geçici olduğu toplumsal çevre ve aile tarafından unutulmamalıdır. Çoğu insanın, gelişim süreci içinde en çok sorun yaşadığı dönemin ergenlik çağı olduğu bilinmektedir. Bu dönemde bireye verilen destek toplumsal değerler kazanmasında önemli rol oynamaktadır. Daha önce zeka kavramına açıklık getirilirken sosyal zekanın kalıtım yolu ile kazanılmadığı vurgulanmıştır. Uzun zamandan beri kalıtım çevre etkenlerinin zeka ve kişilik özellikleri üzerindeki rolü tartışmaya açık bir konu halindedir. Araştırmacılar hem çevresel etkenleri, hem de genetik etkenleri kontrol altında tutulabilir çalışmalar yürütmeye çalışmışlardır. Sonradan kazanılan toplumsal zeka, insan ilişkilerinde önemli rol oynamaktadır. Ergenlik döneminde arkadaşlık ilişkilerinin olumlu olması, sosyal etkinliklere katılma, arkadaş gruplarında yer almak gibi davranışlar bireyin sosyal gelişiminde esastır (Gander ve Gardiner, 2004). Ergenlik döneminin değişim ve gelişim dönemi olduğu ve bir çok sorunlarla baş etme süreci olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Ergenliğin ne olduğu hakkında açıklama getirmek gerekirse; “ergen” kelimesi Batı literatüründeki ‘adolescent’ kelimesine karşılık olarak kullanılmaktadır. Bu kelime de Latince olgunlaşmak, büyümek anlamıyla eş değerli olan ‘adolescere’ fiilinden türemiştir. Bu kelime durum bildirmemekle beraber süreç bildiren bir kelimedir. Aynı zamanda kişide kolaylıkla gözlemlenebilen sürekli gelişim evresi şeklinde belirtilebilmektedir. Lindgren ve Byrne’ye göre ergenlik dönemi çocukluk ve yetişkinlik dönemi arası değişim ve gelişim dönemidir. Erikson’a göre ise bu aşama farklı toplum ve farklı kültürlerde herkesin farklı şekilde değişim ve gelişim sergilediği bir aşamadır. Son olarak Adams’a göre bu süreç çocuğun ailesi tarafından korunmasının güvenliğine daha az ihtiyaç duyduğu ve hormonal, fizyolojik değişimin olgun birey düzeyine yaklaşmış olduğu ve fizyolojik gelişimin çocuğu çevresinde sorumluluk taşıma yönünde zorladığı bir süreçtir. Birleşmiş Milletler Örgütü bu sürecin 12-25 yaş

aralığı olduğunu belirtmektedir (akt; Avcı, 2010). Yörükoğlu'na göre bu süreç 12-21 yaş aralığını kapsamaktadır. Genel olarak ergenlik çağı farklı sosyo-ekonomik yapılarda ve coğrafyalarda farklı yaş dönemlerinde başlayıp, farklı yaş dönemlerinde de biten bir aşama olarak belirtilebilmektedir. Bu süreç bütün gelişimsel özellikleri taşımaktadır (Yörükoğlu, 1990). Toplumsal zeka olarak da bilinen sosyal zeka gelişimi bu dönemde önemli rol oynamaktadır. Bireyin arkadaşlık ilişkileri, diğer bireylerin davranış ve durumlarına karşı olumlu olma, empati becerileri, sosyal yetenekler ve topluma uyum sağlama olarak bilinmektedir. Sosyal zeka bu becerilerin hepsini içermektedir. İlk önce insanoğlunun toplumsal varlık ve toplumsal yaşamın bir parçası olduğu unutulmamalıdır. Ergenlik çağında biyolojik ve hormonal gelişim yaşayan birey aynı zamanda toplumsallaşma sürecine de girmektedir (Avcı, 2010). Bu aşamada birey, toplumun biçim vermiş olduğu davranış ve düşünme şekillerini öğrenmekte ve kültürü ile bütünleşmektedir. Sosyal varlık olan bireyin edindiği toplumsal ve kültürel davranışlar ve olumlu ilişkiler kişinin yapısını etkilemekle beraber onun yaşam çevresine uyum sağlamasını kolaylaştırmaktadır. Sosyal dünyanın bir parçası olan bireyin daha yaşamının ilk yıllarından sosyal çevresine uyum sağlamak gibi bir görevi vardır. Bu görevin gerçekleşmesinde bireyin çevresinin katkısı ve desteği, edindiği bilgiler ve toplumsal değişimleri göz önünde bulundurması gibi şartlar önemli rol oynamaktadır. Sosyal değerlerin gelişmesinde aile ortamının katkısı daha büyüktür. Bu tabloyu tanımlayanlardan biri de Yörükoğlu olmuştur. Ona göre aile, insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahnedir. Çocuk, insan ilişkilerini ilk bu sahnede izlemektedir. Burada temel anne ile baba tarafından oluşturulmaktadır. Yani aile içindeki etkileşim biçimi çocuğun ya da ergenin bireyselleşmesi ve toplumsallaşmasında önemli katkı sağlamaktadır (Yörükoğlu, 2011). Aynı zamanda ebeveynlerin çocukla ya da ergenle kurmuş olduğu ilişki de onun özgüven ve sosyal değerlerinin olumlu ya da olumsuz gelişimini etkilemektedir. Bundan başka çocuğun ya da ergenin sosyal zeka ve becerilerinin gelişmesinde arkadaşlık ilişkileri ve okul ortamı da önemli katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda arkadaşlık ilişkilerinin kurulmasında, ya da çevrede doyurucu iletişimde kişinin sosyal zeka düzeyinin yeterli bir seviyede olması gerekmektedir. Sosyal dünyanın bir parçası olmak için kişilerarası ilişkilere yönelik olarak bireyin birtakım sosyal farkındalık ve diğer sosyal yeterliliklere de sahip olması gerekmektedir ki, bu becerilerin ilk önce geliştiği yer aile ortamıdır. Yeterli sosyal zeka düzeyine sahip olan birey, aynı zamanda empati kurma, karşısındaki

bireyi dinleme, kolay iletişim kurabilme, çözüm ürete bilme ve diğer özellikleri de kendinde taşımaktadır. 1969'da yapılmış olan bir araştırmaya göre Pierce ve Drasgow insanlararası ilişkilerin olumlu yönde değişmesinin, onların bir çok diğer sorunlarının da giderilmesine yardımcı olduğunu savunmuşlardır. Bu açıdan hastaların almış olduğu kişilerarası ilişkilerde yetenek eğitiminden sonra diğer alanlarda da iyileşmeler saptanmıştır (Yüksel, 1997).

Sosyal zeka ile ilgili bir çok araştırma ele alınmış ve farklı değişkenlerle ilişkisi incelenmiştir. 1990 senesinde Brown ve Randall akademik zeka ile sosyal zeka arasındaki ilişkiyi incelemiş, iki zeka türünün kısmen örtüştüğünü savunmuşlardır. Aynı zamanda iki ayrı alan olduğunu göstermişlerdir. Daha sonra 1995 yılında Wong ve arkadaşları hem sosyal zekanın çok boyutluluğunu hem de akademik zeka ile ilişkisini araştırmışlardır. Bu çalışma sonucuna göre sosyal zeka davranışsal ve bilişsel boyutlarına ayrılabilmekte ve sosyal zeka ile akademik zeka da ayrı boyutları kapsamaktadır. Aynı senede Zhan tarafından yapılan bir diğer araştırmada sosyal zeka ile sosyal deneyim arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Bu çalışma 3. ile 6. sınıfta eğitim gören 199 kişi ile yapılmış, sosyal zeka ile sosyal deneyimlerinin bazı tarafları arasında ilişki bağıntı olduğu saptanmıştır. Bu araştırmada olumlu ana-baba tutumunu yanıtlayan öğrencilerin sosyal zeka seviyelerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (akt; Doğan, 2006).

Türkiye'de yapılmış olan araştırmalara bakıldığında zaman; 2005 yılında Zeynep Akkuş ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinde sosyal beceri düzeyi ile özsaygı ve denetim odağı ilişkisini araştırmıştır. Araştırma sonucunda sosyal beceri ile özsaygı ve denetim odağı arasında pozitif ilişki olduğu görülmüştür (Akkuş, 2005). 2006 yılında Tayfun Doğan üniversite öğrencilerinin sosyal zeka düzeyleri ile onların depresyon ve bazı diğer değişkenlerle ilişkisini incelemiştir. Araştırma sonucuna göre sosyal zeka düzeyleri ile depresyon düzeyleri arasında anlamlı ilişki bulunmuş, sosyal zeka düzeyi yüksek olduğu zaman depresyon düzeyinin düşük olduğu saptanmıştır (Doğan, 2006).

Üstün zekalı çocuklarda duygusal zeka gelişim sürecinde iletişimin katkı ve rolünü araştıran bir diğer çalışma Kocaeli'de Naif Kara tarafından yapılmıştır. Tez sonucunda; aile, okul, ve sosyal ortam faktörlerinin üstün zekalı çocukların iletişim sağlamalarında anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır. Üstün zekalı çocuklar için kurulmuş olan üstün zekalı okulları kapsamlı ve özgün eğitim modeline sahiptir. Bu

da üstün zekalı çocukların duygusal ve sosyal zeka düzeylerinin gelişmesinde önemli rol oynamaktadır (Kara, 2015).

1.1. Araştırmanın Mahiyeti

Zekayı konu alan bir çok araştırma ve tanımlamada zekanın çevreye adapte yeteneği olduğu söylenmektedir. Günümüzde önemi giderek artan sosyal zeka da kişilerin güdülerini, duygularını, ruhsal durumlarını doğru değerlendirme, insanları anlama, idare etme becerileri ve kişilerarası ilişkilerde ustaca davranma olarak tanımlanmaktadır. Bu araştırmanın mahiyeti ise üstün zeka becerileri sergileyen çocukların sosyal zeka düzeylerinin normal gelişim gösteren çocuklara göre değerlendirilmesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Sosyal zeka kavramı günümüzde herkes tarafından bilinmektedir. Bu tezin amacı da “sosyal zeka düzeyi, üstün zekalı çocuklarda, normal gelişim gösteren çocuklara göre yüksek midir”-sorusuna yanıt aramaktır. Bundan dolayı IQ seviyesi yüksek olan ve normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka düzeylerinin incelenmesi, diğer demografik değişkenlerle karşılaştırılması amaçlanmıştır. Çalışmada üstün zekalı çocukların sosyal zeka düzeyleri, normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka düzeyleri ile kıyaslandıktan sonra, sosyal zeka düzeylerinin olumlu yada olumsuz etki edebilecek diğer değişkenlerle de karşılaştırılacaktır. Örneğin, anne-baba tutumları, arkadaş edinim isteği, yalnızlığa eğilim ve diğer sosyo-psikolojik sorular sorulmuş ve bu etkenlerin çocukların sosyal zeka düzeylerindeki rolünün araştırılması amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Psikolojideki en kötü kavramlardan bir tanesi yalnızlıktır. Yalnızlığın kişide psikolojik hastalıklara yol açtığı herkes tarafından bilinmektedir. Bireyin hayatında nitelikli ilişkiler her zaman önem taşımaktadır. Sekiz zeka yaklaşımından bir tanesi olan sosyal zeka, kaliteli ve olumlu ilişki kurabilme becerisidir. Bu kavrama daha net açıklık getirmek gerekirse, sosyal zeka kişilerarası iletişim, diğer bireylere karşı empati duyguları ve kendini ifade becerilerini içermektedir. Sosyal zeka düzeyleri

yüksek olan çocuk ve ergenler arkadaşlık ilişkilerinden mutluluk duymakta, diğer kişilere ilgide dikkatli oldukları gibi aynı ilgiyi kendileri de beklemektedirler. Bu çalışmanın önemi de yüksek zekalı çocukların sosyal zeka düzeylerinin normal gelişim gösteren çocuklara göre kıyaslanmasıdır. Aynı zamanda hem üstün zekalı eğitim merkezlerinde eğitim gören, hem de normal okullarda eğitim gören öğrencilerin sosyal zeka değerleri onların demografik özellikleri ile de karşılaştırılmıştır. Bu konu Türkiye’de fazla araştırılmış bir konu olmadığından kapsamlı şekilde çalışma gerekçesi taşımaktadır.

1.4. Varsayımlar

Bu çalışmada ‘üstün zekalı çocukların sosyal zeka seviyeleri de yüksek midir-?’ sorusuna cevap aranmış ve bu çocukların sergiledikleri sosyal zeka düzeyleri normal gelişim gösteren akran çocukların sosyal zeka düzeyleri ile kıyaslanmıştır. Araştırmaya katılan üstün zekalı çocukların Sosyal Zeka Ölçeğinden orta ve yüksek düzeyde sosyal zeka değerleri sergileyecekleri ve bu değerlerin de normal gelişim gösteren çocuklardan daha yüksek olacağı varsayılmıştır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

2.1. Üstün Zeka Kavramı ve Üstün Zekalı Çocuklar

2.1.1. Üstün zekanın tanımı ve tarihi

Zeka, bilimde yıllardır üzerinde özenle çalışılan ve bilim adamlarının merak konusuna dönüşen soyut kavramlardan biridir. Yıllardır üstün yetenek, üstün zeka ve dahilik gibi terimler bilim adamları arasında günümüze kadar ulaşan tartışmalara yol açmıştır. Yüzyıllar boyu incelenen bir kavram olmasına rağmen terimin önemli ve tartışmalı olduğu zeka kavramını inceleyen bir çok kaynakta da belirtilmektedir. Araştırmacı ve bilim adamlarının kabullendiği tek bir zeka tanımı bulunmamasına rağmen bu konu üzerinde çok çalışma yapılmış ve zekayı belirtmek üzere farklı test ve ölçekler tertiplenmiştir. Zeka sorun çözme, mantık kurma, planlama, soyut düşünebilme, hızlı algılama, karmaşık fikirleri kavrama yeteneği ile beraber bir çok farklı ve başka süreçleri de kapsayan genel zihne bağlı yetenek ve beceridir. İlgili bir çok tanımlama, araştırma ve ölçme araçları bulunan zeka kavramı bilimsel alanda 1900’lu yıllardan başlayarak tartışmaya açık ve merak konusu haline gelmiştir (Tekinalp ve Terzi, 2015). Kişinin becerilerini, bireysel özelliklerini ve davranışlarını değerlendirmek amacıyla test eden prosedür olan ölçümün formel gelişimi, 1900’lu yılların başında kullanılmaya başladığından, Batı psikoloji dünyası için göreceli olarak yeni ilerleme olmuştur. Halbuki, Batı psikolojisi insanları değerlendirmeye başlamadan önce ölçüm teknikleri eski Çin’de yaygın şekilde kullanılmaktaydı. Çin daha 4000 yıl önce devlet hizmeti için karmaşık bir program kullanmaktaydı. Bunun için her üç yılda bir kere devlet memurlarının yeterliliklerini sergilemek üzere sözlü sınava girmeleri şartı vardı. Daha sonra Han Hanedanlığı zamanında, hukuk, askeri, coğrafya ve tarım alanlarındaki yeterliliğin ölçülmesi için bu alanlarda çalışacak olan kişilerin yazılı şekilde devlet hizmeti testlerinden geçmeleri gerekiyordu. Ming Hanedanlığı (M.S 1368-1644) zamanında ise sadece kamu görevlileri nesnel bir seçim prosedürlerinin üç aşamasında sergiledikleri performans sonuçlarına dayalı

olarak seçilmekteydiler (Gerring and Zimbardo, 2013). Hem toplumdan topluma, hem de kültürden kültüre farklı tanımlanan ve bilim insanları tarafından tartışmaya açık olan zeka kavramı sosyolojik kökene dayalı bir kavramdır. İnsanların zihinlerinde yaşantı tecrübelerinden doğan üstün yetenek ve üstün zeka ön yargılarının araştırılması üstün zekanın psiko-sosyolojik açıdan daha düzgün şekilde kavranmasına yardımcı olabilmektedir. Çünkü üstün zeka ile ilgili kuramların bir çoğu insan zihniyetinde zeka ile ilgili olarak yarattıkları düşünce, değer ve inançları da yansıtmaktadır. Hatta sosyolojik tarafı ağır basan ve genelde kişisel deneyimlere dayalı olan üstün zeka tanımlamaları ve kuramları bazı araştırmacılar tarafından örtülü tanım ve kuramlar şeklinde de isimlendirilmektedir. Çünkü bu tanım ve kuramların geçerlilik ve güvenilirlikleri bilimsel ölçüm araçları ile kanıtlanmamıştır (Demirel ve Sak, 2011). Ancak zeka ile ilgili bilim alanında ilk araştırma yapan Francis Galton olmuştur. O, insanların becerilerinde nasıl ve neden farklılıklar sergilediklerini merak etmiştir ve bu konu ile ilgili 1869'da Kalıtsal Deha kitabı basılmıştır. Burada önemli nokta bazı kişilerin başarıyla diğerlerinin neden böyle olmadığıydı. O, zeka ölçümü ile ilişkili dört farklı fikri ortaya atmıştır. Birincisi, zeka derecesi söz konusu olduğu zaman ondaki farklılıkların ölçülmesi mümkündür, yani bu farklılıkların sayısal değerlerle gösterilmesi olanaklıydı. Daha sonra, kişiler arasındaki farklılıklar normal dağılım oluşturmaktaydı. Üçüncüsü yetenek ya da zeka verilen her sorunun sadece bir “doğru” cevabı olan nesnel ölçüm araçları ile ölçülebilmekteydi. Son olarak, iki test neticesinin birbiriyle bağlantı dereceleri korelasyon olarak betimlenmiş istatistik süreçle belirlenmekteydi. Galton'un bu fikirleri tartışmalara sebep olmuştur. Çünkü o, dehanın kalıtımsal olduğuna inanmaktaydı. Galton'un tanımlamasına göre zeka ya da üstün yetenek aileden gelmekteydi ve yetişme koşulları ve çevrenin zeka düzeyi üzerinde minimum düzeyde etkisi bulunmaktaydı. O, dünyayı kapsayan bilgilerin duyu organları ile beyne çattırıldığını ve buna ilişkin olarak algılama sisteminde farklılıklar oluştuğunu ileri sürmüştür. Daha sonraları ise gelişimsel açıdan zihinsel engelli çocukların etkili öğrenme metotların daha kolay şekilde benimsemeleri için entelektüel performansı ölçen test itemleri tasarlamıştır. Farklı yaş gruplarından çocuklar teste tabi tutulmuş ve yaşlara göre normal çocuk düzeyleri için ortalama değerler hesaplanmıştır (Nilay, 2011). Binet, zekayı bireyin kendisini hayat koşullarına adapte edebilme yeteneği olarak tanımlamaktaydı. 1900'lu yıllarda sadece IQ puanları ile ölçümün yeterli olduğu düşünülmüş olsa da IQ puanları bireylerin, yaşlarına göre normlara uygun,

sözel ve aynı zamanda sözel olmayan testlerde nasıl cevap sergilemesi göstereceği hakkında bilgi vermektedir. Bu da bazı şartlarda IQ puan derecelerinin ve gösterilen performansın uyuşmamasından endişe duyulmasına sebep olmuştur. 1950’li yıllardan sonra yaratıcılık ve çevre faktörlerinin de zeka üzerinde etki bırakacağı ve zeka ölçüm testlerinde bu imgelerin de göz önünde tutulmasının önemli olacağı ileri sürülmüştür (Akboy, 2000). Bu süreç sonrası zihinsel yetenek ve gelişimle bağlı yürütülen çalışmaların çoğu zekanın ve üstün yeteneğin kalıtım ve çevre etkisi ile tanımlandığı ileri sürülmüştür. Bu yönde yürütülen çalışmalar özellikle küçük yaşta çocukların anne-baba ile kurulan ilişkinin zihinsel, kişisel ve sosyal gelişim açısından önemli rolünün olduğu belirtilmektedir.

2.2.Psikometrik Zeka Teorileri ve Zeka Türleri

Zekanın tanımlamasından da görüldüğü üzere zeka konusunda yüzyıllardan beri fikir ayrımının en ön sebeplerinden biri de bireyin davranışlarında sergiledikleri farklılıklar olarak düşünülmektedir. Bu sebepten de zeka ile ilgili yüzyıllardan beri bir çok kurama yer verilmiştir.

2.2.1. Spearman çift faktör kuramı

Zekanın genel yapıya bağlı olduğunu söyleyen ve zihine bağlı enerjinin de eylem kaynağı olduğu görüşünü savunan kişi yirminci yüzyılların başlarında yaşayan İngiliz psikolog Charles Spearman olmuştur. Onun görüşüne göre bir alanda aydın olan bir birey diğer alanlarda da aydındır. O, zekada faktör analizinin etkili olduğu uygulamasını ileri sürmüştür. Zeka kuramında faktör analizi metotunu kullanarak zekanın faktörlerini ilk meydana getiren ve geliştiren de Spearman olmuştur. Ona göre bireylerin bütün zeka ölçüm araç sonuçları paraleldir. Bu nedenle de ilk kez 1904’te “g” genel zeka kavramını ortaya atmıştır. Spearman da Galton gibi insan zekasının kökeninin biyolojik kaynaklara dayalı olduğunu savunmaktaydı (Холодная, 1997). Bu fikri çekici bulan araştırmacılardan biri de Raymond Cattell’dir. O, analitik metotlarla genel zekanın göreceli şekilde birbirine kristalleşmiş, bağlanmış ve sıvı zeka dediği iki ayrı birleşende toplanabileceğini belirtmekteydi. Burada kristalleşmiş zeka bireyin önceden edindiği bilgileri ve bilgilere sahiplenme becerilerini kapsamaktaydı. Bir diğeri akıcı zekaydı, bu ise anlam verilmesi zor olan karmaşık ilişkileri ayırabilme ve bu karmaşık süreçlerdeki sorunları çözebilme

yeteneklerini içermekteydi. Kristalleşmiş zeka bireyin yaşamda sıklıkla meydana gelen zorluklarla başedebilmesini sağlamaktayken, akıcı zeka ise kişinin soyut problemleri kolay çözebilmesine yardım göstermekteydi. Bu teoriden sonra birçok araştırmacı zeka algılarını geliştirmiş, IQ'nun ötesine geçebilen teoriler ileri sürmüşlerdir (Холл ve Линдсей, 2012).

2.2.2. Thorndike çok faktör kuramı

Zeka gelişiminde katkılarda bulunan ve kendi teorisini ileri süren kişilerden biri de eğitim psikolojisi kurucularından biri olan Edward Thorndike olmuştur. O, ilk önce Spearman'ın araştırmalarının ABD'de tekrarlanmıştır. Aynı zamanda "g" genel zekayı reddetmiştir bunun da sebebini zekanın sadece bir faktörle tanımlanamayacağını savunmuştur. Ona göre üç zeka türü mevcuttur;

- Sözel ve soyut zeka türü
- Mekanik (pratik) zeka türü
- Sosyal (toplumsal) zeka türü

Soyut zeka sembollerle düşünme becerisidir. Pratik zeka türü makine yapma ve araç-gereç yapım işlerinde kendini belli etmektedir. Sosyal zeka ise kendini daha çok insanlararası ilişkilerde bilgece davranış becerileri ile sergilemektedir (Thorndike, 1920).

2.2.3. Thurstone grup faktörleri kuramı

Spearman'ın geliştirdiği genel zeka kavramına karşı çıkan kişilerden biri de Louis Leon Thurstone olmuştur. O zekanın bir kaç tane öncül becerilere ayrılabilceğini savunmuştur. Thurstone grup faktörleri kuramını geliştirmeden önce çok sayıda test sonucuna faktör analizleri yapmış ve elde ettiği sonuçlara dayanarak altı tür zekanın var olduğunu ileri sürmüştür. Bunlar;

- Sözel yetenek: sözcük anlam ve kavrama becerisi
- Mühakeme yeteneği: doldurulması beklenen sözel ve sayısal testleri doğru yapabilme
- Sayısal yetenek: kolay sayısal işlemleri hızlı bir şekilde bitirebilme becerisi
- Mekan ilişkileri: bir cismin karanlık kalan tarafları ile birlikte farklı vaziyetlerini çizebilme becerisi

- Bellek faktörü: anlamı olmayan şeylerin sayısal ve sözel ayrıntılarını hatırlama ve akılda tutma becerisi
- Mekanik beceri: bireyin el yeteneklerini kapsamaktadır (УШАКОВ, 2011).

2.2.4. Sternberg üçlü zeka teorisi

Zeka alanında sıkı çalışmalar yapan ve teoriler geliştiren araştırmacılardan biri de Robert Sternberg'dir. Ona göre bilişsel işlem, zekanın genel teorisinin bir parçasıydı. Sternberg'e göre spesifik testlerle belirtilen zihinsel beceriler zeka terimini tanımlamakta yetersizdi. Kendisi ise üç parçadan oluşan bir teori çalışmış ve bu üçlü teorini yaratıcı zeka, pratik zeka ve analitik zeka türleri kapsamaktaydı (Sternberg, 2000). Analitik zeka kişilerin bilgi edinme süreçlerinde ve karşılaştırma eyleminde analiz yürütebilmesini içermekteydi. Ona göre analitik zeka becerilerini standart ölçüm araçlarıyla test etmek mümkündü. Yaratıcı zekaysa bireyin ona yabancı olan sorunlarıyla mücadele yeteneğini kapsamaktadır. Bu hem de sezgi, hayal etme, icat etme, içgörünü de içermektedir. Yaratıcı zekanın daha çok yaratmak, farz etmek, tahmin etmek, hayal etmek için gerekli olan becerileri ele aldığını belirtmektedir. Sternberg'e göre üçüncü zeka türü pratik zekadır. Pratik zeka ise kişinin düşüncelerini pratik deneyime dönüştürme ve diğer kişileri de bu açıdan etkileme yeteneği olarak tanımlamaktadır. Daha çok günlük ilişkilerin yürütmesinde etkili olmaktadır. Yeni ve farklı ortamlara uyum sağlayabilme, çevre ihtiyaçlarına karşılık verme şeklinde kendini sergilemektedir. Pratik zekası yüksek olan kişiler çoğu zaman kendi becerilerinin farkındadır ve bu yeteneklerini nerde ve nasıl kullanacaklarını iyi bilmektedirler (Feldman, 1996).

2.2.5. Gardner'in çoklu zekası

Zeka kavramını IQ ölçüm araçlarından saplanan sonuçlardan daha öteye götüren kuram geliştirenlerden biri de Howard Gardner'dir. Ona göre yeteneğin değeri, insan topluluğunda neyin önemli olduğu ve toplumun hangi yetenekleri ödüllendirdiğine göre değişmektedir. Gardner'in kuramına göre kişide tek bir zeka söz konusu olamaz. Gardner'e göre bazı toplumlar mantıksal zekaya önem verirken, bazıları da diğer zeka türlerini önemsemektedir. Örneğin, artistik performansların günlük yaşamın önemli noktası olan Bali'de karmaşık dans adımlarını düzenlemede mühim olan müzikal zeka ve becerilerin önemi yüksektir (Triandis, 1990). Onun fikrine göre ölçümü kağıt kalem ölçüm araçlarından daha fazlasını gerektiren sekiz tür zeka

mevcuttur. Bu türler; mantıksal matematik yetenek, doğa zekası, dilsel beceri, uzamsal zeka, müzikal yetenek, kişilerarası zeka, bedensel yetenekler, kinestetik zeka, kişiye ait zekadır. Bu kurama göre bireyler ampirik gözlemlerle, farklı günlük durumlarda ve diğer nesnel testlerle değerlendirilebilmektedir (Doğan, 2006).

2.2.6. Duygusal zeka

Bu alanda çalışmalar yapan bir çok araştırmacı Gardner'in kişiler arası ve kişiye ait zeka tipleriyle ilişkili olan yeni zeka türünü tanımlamışlardır. Kendisi aynı zamanda dört bileşene sahip olan bu tür alanda yeni yetenek türü olan duygusal zekadır;

- Doğru bir şekilde duyguları değerlendirme, algılama ve ifade yeteneği
- Doğru karar ve düşünmeye yardımcı olmak için duyguları kullanma yeteneği
- Duyguları doğru anlama ve analiz edebilme ve emosyonel bilgileri etkileyici bir şekilde kullanabilme yeteneği
- Bireyin hem entelektüel, hem de emosyonel gelişimi sağlamak için kendi duygularını ayarlayabilmesi

Duygular düşünme kapasitesini geliştirebilir ve kişiler hem kendi, hem de diğer kişilerin duygu düşünceleriyle ilgili bu yöntemle, duyguların sağladığı becerilerle zeki bir şekilde düşünebilmektedirler (akt; Doğan, 2006). Bu alanda uğraşan bir çok kişi, duygusal yeteneğin günlük hayatta göze çarpar sonuçlar verdiğini belirtmektedirler. Buna örnek gösterilecek olursa öğrencilerin okul hayatında sergiledikleri duygusal tecrübe duygusal zekaya ve onun etkilerine verilebilecek en iyi örnektir. Her hangi bir alanda başarı için duygusal yetenek önemli yer kapsamaktadır. Bu daha çok ergenlik dönemlerinde kendini göstermektedir. Öğrencilik döneminde sadece sınavlara köklenmiş bir öğrenci okul bittikten sonra iş hayatını sadece mantıksal, matematiksel bir zekayla yürütememektedir. Bu açıdan duygusal zeka düzeyleri, aynı zamanda sosyal zeka düzeyleri yüksek olan kişilerin iş deneyimlerinde ve sosyal ortamlarda başarılı oldukları doğrudur (Goleman, 2011).

2.3.Üstün Zekalı Çocuklar ve Bu Çocukların Özellikleri

Her insan doğuştan kendisi ile taşıdığı özellikleri çevrenin etkisi ile sergilemektedir. Bu açıdan zeka ve yetenekler de doğuştan var olan ve sonra da gelişen özelliklerdir. Bireyin zihinsel olarak genel potansiyelini, becerilerini tanımlamak ve belirtmek için kullanılan zeka kavramının ölçülebilmesi ile belli bir değer sergileyen kişiler üstün

yetenek ve yüksek zekaya sahip kişiler olarak isimlendirilmektedir. Zeka kavramının tanımlanmasının zor olduğu daha önce de belirtilmişti. Aynı zamanda çok yönlü olmasından dolayı üstün yetenekli ve üstün zekalı çocuklar için de tek bir isimlendirme ve tanımlanmasına ulaşmak mümkün değildir. Üstün yetenekli ve üstün zekalı çocuk ABD Eğitim Bakanlığının tanımına göre aynı yaş civarı, tecrübe veya ortam koşullarına sahip olan akranlarına göre üstün gösteri sergileme becerisine sahip veya akranlarına göre daha fazla başarı elde edebilen çocuklar ve gençlerdir. Bu çocuklar aynı zamanda entelektüel, yaratıcı ve liderlik becerileri sergilediklerinden sanatsal yeteneklerde de yüksek seviyede becerilere sahiptirler (Özbay, 2013). Üstün zekalı çocuklarla ilgili yapılan tanımlamalarda fikir ayrılıkları olsa da tartışmalı tanımlardan biri de 1972’te ortaya çıkan Marland Raporudur. Bu rapora göre üstün zekalı ve üstün yetenekli çocuklar yetkin kişilerce gözlemlenmiş ve tanımlanmış bireylerdir. Bu çocuklar aynı zamanda sıradan okullardaki eğitim sisteminden farklı düzeyde eğitime ihtiyaç duymaktadırlar ve sadece bu yüksek düzey eğitimi ile hem kendilerine, hem de sosyal ortama katkıda bulunabilmektedirler (akt: Kaya, 2015). Farklı düşünme ve muhakeme becerilerine sahip olan bu çocuklar etraflarında olup bitenlere her daim farklı yönlerden bakmakta ve bu bakış açılarının onlara yaşatacağı sonuçları merak etmekte. Sürekli yeni fikir ürettikleri için bu şartları destekleyemeyen eğitim ortamlarında verimli olamamaktadırlar (Özyaprak ve Deringöl, 2013). Günümüzde kabul gören tanımlamalardan birini de 1986 yılında Renzulli ileri sürmüştür. Yaratıcılıklarını kullanarak başarı kazanan kişilerle yapmış olduğu çalışmalar sonrası üstün zeka ve üstün yetenekliliği bu şekilde açıklamıştır: üstün yeteneklilik birey özelliklerinin üç başlangıç özellik arasında oluşan ilişkiden doğmaktadır. Bu üç temel özellik; yetenek, motivasyon ve yaratıcılıktır. Üstün zekalı çocuklar bu üç özellik arasındaki ilişkiyi geliştirme becerisine sahip bireylerdir (Глухова, 2010). Yukarıda belirtilen zeka kavramları ve üstün zekalı çocuk tanımlamalarından sonra üstün zekalı çocuklarda görülen gelişime bağlı özelliklerin de açıklanmasına gerek duyulmaktadır. Üstün zekalı çocukların çocukluk çağlarından normal gelişim sergilemekte olan çocuklardan daha hızlı bir şekilde ulaştıkları belirtilmektedir.

2.3.1. Üstün zekalı çocuklarda fiziksel özellikler

Bu çocuklar üstün nitelikte sinir sistemleri olmakla beraber genel sağlık ve fiziksel gelişim yönlerinde de normalin üstünde bir değer göstermektedirler. Daha hızlı

gelişen bir yapıya sahiptirler ve akranlarına göre yürümeyi, konuşmayı, okumayı, yazmayı daha erken öğrenebilmekteler (Bakır, 2015). Bu çocuklar kuvvetli ve enerjiktirler. Aynı zamanda duyu organları da hassastır (Veliyev ve Mustafayev, 2016). Ataman'ın altı yedi yaş Türk üstün özellikli çocuklarla yürüttüğü çalışmaya göre bu grubun normal gelişim gösteren çocuklara göre ağırlık, boy özellikleri daha yüksektir (Ataman, 1983). Bu özellikler doğumdan ölüme kadar kişide belirgin bir şekilde kendini göstermeyebilir. Bundan dolayı bu özelliklerin destekleyici faktör olarak kabul görmesi daha uygundur.

2.3.2. Üstün zekalı çocuklarda psiko-sosyal özellikler

Bu çocuklar arkadaşlık ilişkileri kurarken kendileri gibi parlak çocukları seçmeyi tercih ederler. Çoğu zaman ise yaşça kendilerinden büyük kişilerle arkadaşlık kurarlar. Çevrelerindeki kişilerle iyi anlaşır, aynı zamanda içten dostluklar kurabilmektedirler. Kurdukları dostluk ilişkileri uzun vadeli olmakta ve arkadaşlıkları günlük yararlar için kurulmamaktadır. Bu çocukların empati düzeyleri yüksek olduğundan başka çocukların sorunlarına karşı duyarlı davranmaktalar (Ömrahlı ve Rzayeva, 2015). Her işte liderlik, yöneticilik becerilerine sahip olduklarından gruplarındaki uzlaşmazlıkların giderilmesinde yöneticilik yapmaktadırlar ve ortaya çıkan sorunları politik yollarla çözmektedirler. Bu çocuklarda görülen hoşgörülük, merhamet, alçak gönüllülük, özgüven ve eleştiriye açık olma becerileri her daim bu çocukların tanıdıkları yetişkinler tarafından kabul edilmesine yol açmaktadır. Sosyal problemlerle uğraşmakta ve bu sorunları yenmekte ustadırlar. Yeni sosyal ortama uyum sağlayabilmekte ve renk, ırk, din ayrımı gibi yargı dolu bölgülerden uzak durmaktadırlar. En önemlisi bu üstün sosyal özellikler kalıtım yolu ile geçmemekte, sosyal ortamlarda sağlanan üstün sosyal olanaklar vasıtasıyla sonradan kazanılmaktadır. Üstün sosyal çevrede yaşamayan hiç bir üstün zekalı çocuk yukarıda belirtilen üstün sosyal özellikleri geliştirememektedirler (Özbay, 2013).

2.3.3. Üstün zekalı çocuklarda kişilik özellikleri

Üstün zekalı bireyler kendilerine özgü kişilik özelliklerine sahiptirler. Bu özellikler kısa şekilde açıklanırsa, ilk önce bu bireylerde mükemmelliyetçiliğin yüksek olduğu vurgulanmalıdır. Bu kişiler sorumluluk sahibidirler. Sorgulamaktan ve merak etmekten keyif alırlar ve aynı zamanda ısrarcıdırlar, yani kendi bildiklerinden

dönmezler (Özyaprak ve ark, 2014). Başkaları tarafından bir şeylerin dayatılmasına asla izin vermez, otorite ile çatışmaya açıktırlar. Inatçıl huyları vardır, bundan dolayı inandıkları her hangi bir şeylerde kararlıdırlar. Üstün zekalı çocuklarda kaderci olmama, bunun yanında sebatlı olma, uğradıkları haksızlığa karşı susmama, yüksek motivasyon, idareetme becerileri ve yöneticilik yetenekleri gibi özellikler de görülmektedir. İlgi alanları çeşitli olduğundan dolayı erken yaşlardan okumaya eğilimlidirler. Dini, mitolojiyi, evreni merak ederler ve daha küçük yaşlardan başlayarak bu alanlarla ilgili bilgili kişilerden bir şeyler öğrenmeğe çalışırlar (Gündüz, 2010).

3. SOSYAL ZEKA VE ONU ETKİLEYEN FAKTÖRLER

3.1.Üstün Zekalı Çocuklarda Sosyal Zeka

Zeka kuramlarına açıklık getirilirken Thorndike'nin çok faktör kuramında zeka türlerinden biri de sosyal (toplumsal) zeka olduğu belirtilmişti. Kısa şekilde sosyal zekanın insanlarla ilişkide bilgece davranış yeteneği ile kendini gösterdiği açıklanmıştı. Sosyal zekanın insanlararası ilişkilerde bilgece davranış yetenekleri ile ölçüldüğü doğrudur. Sosyal zeka kavramı bu tanımlamalarla ilk kez Thorndike'nin kuramıyla ileri sürülmüştür. 1920'li yıllarda IQ ölçüm araçlarının oluşturmuş olduğu tartışmaların ardından yapılan sosyal zeka tanımlamaları da, ona bağlı olan ölçüm testleri ve sosyal zekanın genel zeka ile olan ilişkileri, bu günlere kadar devam etmekte olan araştırmalara rağmen hala tartışmalı konu halinde olduğunu belirtmektedir. Sosyal zeka sadece insanlararası ilişkileri açıklamamakla birlikte ilişki içinde bilgece yaklaşım olarak belirtilmektedir (Thorndike, 1920). O, sosyal zekayı tanımlarken öncüllüğü insan ilişkilerinde akıllıca yaklaşıma vermiştir. Beynin sosyal duyarlılığı, başkalarının sadece kendi ruh haline değil, insan biyolojisine de nasıl etkide bulunduğunu fark etmeği, aynı zamanda kendisinin de diğer insanların biyoloji ve duygularına nasıl etki gösterdiğine dikkat etmeği gerektirmektedir. Buradan da görüldüğü üzere bir ilişkiyi kişilerin birbirleri üzerindeki etkiyle ölçmek mümkündür (Goleman, 2016).

Sosyal zeka aynı zamanda olay ve vaziyetlerin farkında olma, onlara etki gösterecek olan sosyal davranışlar ve bir kişinin başkalarını yönetirken kendi hedeflerine ulaşması için etkileşim türü ve stratejilerde bulunma becerileri olarak belirtilmektedir (Albretch, 2006).

Sağlıklı ilişkilerin kurulmasında kişinin sosyal zekasına bağlı olan sosyal beceriler önem gerektirmektedir. Düzenli karşılıklı ilişkiler sosyal yetenek sayesinde kurulmaktadır. Sosyal beceri sosyal varlık olan insan hayatında önemli kavramlardan biridir. Çünkü, bu sosyal yeteneğin insan hayatına kattığı bir çok avantajları vardır.

Örneğin sosyal zeka düzeyleri yüksek olan kişiler depresyona daha az eğilimlidirler ve derin ilişkiler kurmakta uzadırlar. Bu avantajlara sahip olan ve sosyal zeka düzeyleri yüksek olan bireylerin kişilik özellikleri hem olgun yaşta bireyler için, hem de ergenler için geçerlidir. Hatta ergenlik yaş dönemi, kişisel problemlerin giderilmesinin, sosyal dünyanın geliştirilmesinin beklenildiği bir dönem olmaktadır. Bu yaş döneminde farklı yaş ve cinsiyetten bireylerle arkadaşlıklar kurmak, sosyal ortamlarda bulunmak sosyal gelişim için önemlidir. Bütün bunlar insanlararası ilişkileri içerdiğinden sosyal zeka kavramı önem kazanmaktadır (Uzamaz, 2013). Ergenlik- özerklik ihtiyaçlarının geliştiği, aile ve arkadaş ilişkilerinin değişime uğradığı, çocukluk yaş dönemi ile yetişkinlik, olgunluk döneminin arasında yer alan “ara dönem” şeklinde belirtilmektedir (Kulaksızoğlu, 2011). Bu dönem sosyal ve duygusal açıdan belirli değişimlerin ve gelişimin kendini gösterdiği bir dönem olarak tanımlanmaktadır. Çünkü bazı sosyal özellikler genetik olarak geçmemekte ve bireyin doğumunda var olmamaktadır. Kalıtımın ürünü olmayan bu özellikler aile ve sosyal çevrenin desteği ile kazanılmaktadır. Burada olumlu anne-baba tutumları, olumlu sosyal çevre ve üstün zekalı çocuklara özel okullar ve öğretmenler önemli rol oynamaktadır. Yani sosyal zekanın geliştirilmesi için üstün sosyal çevre ve derin ilişkiler önemlidir. Hatta üstün zekalılığın kendisi de sosyal zekanın gelişmesinde ana faktörlerden biridir. Gelişmekte olan ergenlerin sosyal zeka düzeylerinin yüksek olmasında aile bireyleri arasında olumlu ilişkiler, özel okul ve öğretmenlerin onlara kattığı değer ve uzun vadeli arkadaşlık ilişkileridir (Özyürek ve Özkan, 2015).

3.2. Üstün Zekalıların Sosyal Zeka Gelişiminde Çevresel Faktörler ve Anne-baba Tutumları

Bireyin çevresiyle kurduğu farkındalık, empati ve sosyal uyum olan sosyal zeka aile ilişkileri, arkadaş ve çevreyle yapılan etkinliklerin desteği ile gelişmektedir. Burada ailenin sorumluluğu daha fazladır. Çünkü aile çocuğu daha küçük yaşlardan itibaren yaşamda karşılaşacağı sorunlara hazırlamakla yükümlüdür. Ebeveyn ve büyük kardeşler bu çocukların olumlu davranış modelleri edinmelerinde önemli faktördürler. Ebeveynlerin taşıdıkları sosyal sorumluluklar, insanlararası derin ve uzunvadeli ilişkilerde o ailede büyümekte olan çocukları da etkilemektedirler. Ergenlerin sosyal tutumlarının gelişiminde çocukluk dönemlerinden başlayarak ailenin benimsemiş oldukları ana-baba tutumları önemli faktördür (Damarlı, 2006).

Hatta ergenlerin sosyal gelişimlerinin ebeveyn tutum ve üslupları ile gerçekleştiği yönde uzun tartışmalar mevcuttur. Günümüzde ise bu iki faktör birbirini etkilemektedir. Yani ergenler de ana-babaların sosyalleşmelerinde etkili olabilmektedirler. Bu sosyal zeka düzeyleri yüksek olan bireylerde daha da etkilidir. Ana-baba ve çocuk ilişkilerinde destekleyici, koruyucu ve içten olma gibi özellikleri kapsamakla beraber, bazen farklılıklar da göstermektedir (Karaköşe, 2013). Ailede ana-baba arasındaki ilişki, anne babanın sosyal zeka ve aynı zamanda sosyal yetenekleri, ebeveyn çocuk arasındaki ilişki, çocuğun karakteri ve mizacı, çocuğa karşı tutum, ailenin ekonomik durumu, kültürel farklar ve en sonda anne babanın çocuk yetiştirme konusunda almış oldukları eğitim ve destek ergenlerin sosyal yeteneklerini olumlu ve olumsuz olarak etkileyen faktörlerdir (Kocayörük, 2010). Sosyal zekanın gelişmesinde bir çok faktörün önemli rolü olsa da en temel kaynak ebeveyn ve aile ortamı olmaktadır. Bu konu ile ilgili yapılan araştırmalar ergenlik döneminde çocukların sosyal dünyalarındaki değişiklikler aile baskısı ve sosyal kapasitenin yetersiz kaldığı durumlarda ergenlerin bu ara çağda yaşlıtlarına karşı düşmanca yaklaşımlarda ve davranışlarda bulduklarını belirtmektedir (akt; Seven, 2000).

Araştırmalar ergenlerin sosyal yeteneklerinin gelişmesinde önemli olan bir diğer faktörün güvenli bağlanma olduğunu göstermektedir. Önceleri bağlanma, çocukla anne, temel bakıma üstlenen kişi arasındaki bağ olarak belirtilmiş olsa da, son zamanlar bu kavram yaşam boyunca yaşanan tüm derin ilişkileri kapsamaktadır. Yapılan çalışmalar, ebeveyn ve arkadaş ilişkilerinde güvenli bağlanan çocukların daha yüksek sosyal yeteneklere ve benlik saygısına sahip olduklarını kanıtlamıştır (akt; Bayraktar, 2007). Sosyal yeteneklerin ve sosyal zekanın gelişmesinde güvenli bağlanma söz konusu olduğundan ebeveyn ve akran ilişkilerinin bir çok noktada örtüştüğü belirtilmiştir. Çünkü ergenlerin aile ve akranlarla ilişkileri iki yönlü ilişkilerdir. Ergenler bu bireylerden etkilendikleri gibi aynı zamanda kendileri de o bireylerin davranışlarında etkili rolü olan aktif bireylerdir (Steinberg ve ark, 1994).

4. YÖNTEM

4.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma üstün zekalı çocukların sosyal zeka ölçeği düzeyleri ile normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka ölçeği puan değerlerinin karşılaştırılması için yapılan ilişkiyel tarama modelinde bir araştırmadır. İlişkiyel tarama ise; iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını belirlemeyi amaçlayan tarama yaklaşımıdır (Karasar, 1984). Aynı zamanda sosyal zeka puan değerleri gruplar içi demografik bilgi formu özellikleri ile de karşılaştırılmıştır.

4.2. Veri kaynakları, Yer, Süre

Bu çalışma Türkiye'nin İstanbul ilinde Küçükçekmece Bilgi Evleri ve Üstün Zekalı Çocuk Üniversitesinde 12-14 yaş civarında çocuklarla yürütülmüştür. Üstün zekalı çocuklara Küçükçekmece Çocuk Üniversitesinde ulaşılmıştır. Normal gelişim gösteren öğrenci grubu farklı Bilgi Evleri Okullarında eğitim gören öğrencilerden katılmıştır. Bu okullar sırasıyla Cennet Bilgi Evi, Kanarya Bilgi Evi, Yarımburgaz Bilgi Evi okullarıdır. Bu araştırmanın ana veri kaynağı, normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal zeka düzeyleri ile üstün zekalı okullarında eğitim gören öğrencilerin sosyal zeka düzeylerinin karşılaştırılmasıdır.

4.3. Kullanılan Araçlar

Bu çalışmada, araştırma konusuna uygun şekilde tertiplenmiş olan Demografik Bilgi Formu ve 2001 senesinde Silvera ve arkadaşları tarafından geliştirilen Tromso Sosyal Zeka Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeklerin yardımı ile elde edilen veriler, SPSS (Statistical Package for the Social Sciences- Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi, Ver. 20.00) paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

4.3.1. Demografik bilgi formu

Araştırmaya katılan çocuklara 10 maddeden oluşan anket formu tertiplenmiş ve bu sorular yaş, cinsiyet, yakın arkadaşlıklar, anne-baba tutumları, ailenin gelir durumu ve araştırmaya katılan çocukların kendilerini iyimser ve ya kötümser değerlendirmeleri ile ilişkilidir.

4.3.2. Tromso sosyal zeka ölçeği (TSZÖ)

Tromso Sosyal Zeka Ölçeği (Tromso Social Intelligence Scale- TSIS) 2001 senesinde Silvera ve arkadaşları tarafından tertiplenmiştir. Bu ölçek sosyal zeka seviyesini ölçmek üzere kendini tanımlama ve anlatma şeklinde 21 maddeden oluşan bir ölçektir. Tromso Sosyal Zeka Ölçeğinin üç alt boyutu bulunmaktadır. Alt boyutlar sosyal bilgi süreci, sosyal beceriler ve sosyal farkındalık olarak birbirinden ayrılmaktadır. Ancak sosyal zeka düzeyi toplam değer olarak hesaplanmaktadır. Bu ölçeğin alt ölçekleri olan sosyal farkındalık 7 itemden, sosyal bilgi süreci 8 itemden ve sosyal beceriler 6 itemden oluşmaktadır. Ölçek soruları için beşli likert tipi bir puanlama tertiplenmiştir. Yani her soru için elde edilecek en düşük değer 1, en yüksek değer 5'tir. Toplam 21 sorudan alınabilecek en düşük değer 21, en yüksek puan değeri ise 105'tir. Bu ölçeğin güvenilirlik ve geçerliliği Silvera ve arkadaşları tarafından yapılan cronbach alfa içtutarlılık katsayıları sosyal beceri için .86, sosyal farkındalık için .78 ve son olarak sosyal bilgi süreci için .81 olarak belirtilmiştir. Ölçeğin toplam 21 maddesine varımx faktor analizi yapılmış ve kuramsal temelle örtüşmekte olan üç temel bulunmuştur. Benzer test geçerliliğine ise Marlowe Crowne Social Desirability (MSCD) testi ile kıyaslanmış ve 22 korelasyon bulunmuştur. Bu testin Türkçe'ye çevirisi iki aşamada gerçekleşmiştir ve Türkçe çevirisinin güvenilirlik çalışmaları yapılmadan önce testin orijinal dille eşdeğerliliği kabul edilmiştir. Ölçeğin Türkiye'de güvenilirliği testin tekrarı, iç tutarlılık ve test yarılama yolları ile elde edilmiştir. Ölçek, güvenilirlik ve geçerlilik çalışması için 101 öğrenciye iki hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. Test tekrar test yolu ile elde edilen toplam değere ilişkin güvenilirlik katsayısı bütün test için .80 olarak görülmüştür. Alt boyutlarına bakıldığı zaman ise sosyal beceriler için .81 sosyal farkındalık için .95 ve sosyal bilgi becerileri için .68 olarak görülmüştür (Doğan, 2006).

Bundan başka Türkiye'de yürütülmüş olan çalışmalar arasında TSZÖ 2009 senesinde Nihan Sular tarafından "Sosyal Bilgiler Dersinde Rol Yapma Yöntemini

Kullanmanın İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Zeka Gelişim Düzeylerine Ve Akademik Başarılarına Etkisi” adlı tezinde kullanılmıştır. O, çalışmasını ön test-son test kontrol gruplu deneysel desenle yürütmüştür ve araştırmasını ilköğretim beşinci sınıf öğrencileri ile gerçekleştirmiştir. Araştırmacı iki grupta çalışmış, deney grubuna rol yapma yöntemi uygulanmıştır. Bu uygulamadan sonra deney ve kontrol gruplarının TSZÖ son test puan değerleri karşılaştırılmış, iki grubun puan ortalamaları arasında deney grubu çocukların lehine anlamlı şekilde fark saptanmıştır (Sular, 2009).

4.4.Denekler, Veri Analizi ve Analiz Yorumlaması

Bu araştırmaya 80 okul öğrencisi katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerden 40 kişi sadece üstün zekalı öğrencilerin eğitim gördüğü Küçükçekmece Çocuk Üniversitesinden, diğer 40 kişi ise Küçükçekmece Bilgi Evlerinden seçilmiştir. Üstün zekalı grubuna her hangi bir üstün zeka ölçeği uygulanmamıştır, bunun da sebebi bu grubun üstün zeka okulundan seçilmiş olmasıdır. Bu çocuklar, okulun belirlemiş olduğu puan değerini WISC-R zeka testi ile geçmiş öğrencilerdir. Her iki grup öğrencilerinin kişisel özelliklerini tanımlamak için DBF ve sosyal zeka düzeylerini belirtmek için TSZÖ uygulanmıştır. Bundan dolayı anket formu iki bölümü kapsamaktadır. Birinci bölüm sosyo-demografik özelliklerin belirlenmesi için hazırlanmış olan DBF, ikinci bölüm ise 21 sorudan ibaret sosyal zeka düzeyini belirleyen TSZÖ. Çalışmada elde edilmiş olan verilerin analizleri SPSS (Statistical Package for the Social Sciences-Sosyal Bilimler için İstatistik Paketi, Ver. 20.00) programı ile yapılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerin ve anketlerin betimsel istatistikleri elde edilmiş, bu verilerin frekans, standart sapma, yüzde, ortalama değerlerine bakılmıştır. Normal dağılım göstermeyen değişken ve grupların karşılaştırılmasında aşağıda gösterilen testler kullanılmıştır. Demografik değişkenlerle ölçek puanları değerleri “Mann Whitney U” ve “Kruskal Wallis” ile gruplara göre karşılaştırılmıştır. İki grubun verilerinin karşılaştırılmasında da Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

5. BULGULAR

5.1. Bulgular

Üstün zekalı olan ve normal gelişim gösteren 80 öğrenci ile, iki ayrı grup halinde yapılan araştırmadan elde edilmiş olan bulgular aşağıdaki tablolarda yer almaktadır. İlk önce demografik bilgilere dayalı değişkenlerle bağlı tablolara ve yorumlara yer verilmiştir.

5.1.1. Çocukların demografik özelliklerine ilişkin bulgular

5.1.1.1. Üstün zekalı çocukların demografik özelliklerine ilişkin bulgular

Çizelge 5.1: Üstün Zekalı Çocuklarda Yaş Dağılımı

Yaş	Frekans (N)	Yüzde (%)
12	25	62.5
13	8	20.0
14	7	17.5
Toplam	40	100

Araştırmaya katılan 40 üstün zekalı çocuktan 25 kişi 62.5 % ile 12, 8 kişi 20.0 % ile 13 ve 7 kişi 17.5 % ile 14 yaşındadır.

Çizelge 5.2: Üstün Zekalı Çocuklarda Cinsiyet Dağılımı

	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kız	16	40.0
Erkek	24	60.0
Toplam	40	100

Üstün zekalı çocuklardan 16 kişi 40 % ile kız, 24 kişi 60 % ile erkektir.

Çizelge 5.3: Üstün Zekalı Çocuklarda Yalnızlığa Eğilimliyim Sorusuna Bağlı Frekans Tablosu

Yalnızlığa eğilimliyim	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	7	17.5
Hayır	33	82.5
Toplam	40	100

Her iki grubun sosyo-demografik özelliklerini belirtmek üzere tertiplenmiş olan ‘yalnızlığa eğilimliyim’ sorusuna 7 kişi 17.5 % ile evet, 33 kişi 82.5 % ile hayır cevabını yanıtlamıştır.

Çizelge 5.4: Üstün Zekalı Çocuklarda Yakın Arkadaşlıklarla İlgili Soru Tablosu

Yakın arkadaşlığı severim	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	36	90.0
Hayır	4	10.0
Toplam	40	100

Bu tablodan görüldüğü üzere araştırmaya katılan üstün zekalı 40 çocuktan 36 (90%) kişi yakın arkadaşlığı ve yakın arkadaşlık kurmayı sevmektedir. Sadece 4 (10%) kişi ‘yakın arkadaşlık kurmayı sever misin’ sorusuna ‘hayır’ yanıtı vermiştir.

Çizelge 5.5: Üstün Zekalı Çocuklarda Yakın Arkadaş Sayısı Dağılımı

Yakın arkadaş sayısı	Frekans (N)	Yüzde (%)
1	3	7.5
2-3	13	32.5
4 ve daha fazla	24	60.0
Toplam	40	100

Sosyo-demografik özelliğe sahip soru olan ‘yakın arkadaş sayısı’ sorusuna üstün zekalı çocuklardan sadece 3 kişi 7.5% ile 1 tane, 13 kişi 32.5 % ile 2 ya da 3 tane, 24 kişi ise 60 % ile 4 ve daha fazla arkadaşının olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 5.6: Üstün Zekalı Çocukların Ebeveynlerinin Onlara Karşı Tutumlarına İlişkin Dağılımı

Anne-baba tutumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
İlgisiz	2	5.0
Koruyucu	38	95.0
Toplam	40	100

Üstün zekalı çocukların anne-baba tutumlarının dağılım tablosuna göre bu çocuklardan sadece 2 kişi 5% ile ebeveynlerinin onlara karşı ilgisiz davrandıklarını belirtmiş, diğer 38 kişi 95% ile ebeveynlerinin davranışlarını koruyucu bulmaktadır.

Çizelge 5.7: Üstün Zekalı Çocukların Anne Babalarının Beraber ya da Ayrı Yaşadıklarına Dair Dağılım

Anne-baba birlikte yaşıyor	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	37	92.5
Hayır	3	7.5
Toplam	40	100

Araştırmaya katılan üstün zekalı çocuklardan sadece 3 (7.5%) kişinin anne ve babası ayrı, diğer 37 (92.5%) kişinin anne ve babası birlikte yaşamaktadır.

Çizelge 5.8: Üstün Zekalı Çocuklarda Ailelerin Gelir Durumuna Göre dağılım

Ailenin gelir durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kötü	2	5
Orta	25	62.5
İyi	13	32.5
Toplam	40	100

Bu çocukların ailelerinin gelir durumlarına bakıldığı zaman bu çocuklardan sadece 2 kişi (5%) ile aile durumunun kötü olduğunu, 25 kişi 62.5% ile aile durumunun orta seviyede olduğunu ve son olarak 13 kişi 32.5 % ile aile durumunun iyi olduğunu belirtmektedir.

Çizelge 5.9: Üstün Zekalı Çocukların Evin Tek Çocuğu Olup Olmadığı İle İlgili Bilgi Tablosu

Evin tek çocuğuyum	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	9	22.5
Hayır	31	77.5
Toplam	40	100

Bu çocuklardan 9 (22.5%) kişi evin tek çocuğu, 31 (77.5%) kişi ise evin tek çocuğu değil.

5.1.1.2. Normal gelişim gösteren çocukların demografik özelliklerine ilişkin bulgular

Çizelge 5.10: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Yaş Dağılımı

Yaş	Frekans (N)	Yüzde (%)
12	13	32.5
13	12	30
14	15	37.5
Toplam	40	100

Araştırmaya katılan 40 normal gelişim gösteren çocuktan 13 kişi 32.5 % ile 12, 12 kişi 30% ile 13 ve 15 kişi 37.5 % ile 14 yaşındadır.

Çizelge 5.11: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kız	22	55.0
Erkek	18	45.0
Toplam	40	100

Normal gelişim gösteren çocuklardan 22 kişi 55 % ile kız, 18 kişi 45 % ile erkektir.

Çizelge 5.12: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Yalnızlığa Eğilimliyim Sorusuna Bağlı Frekans Tablosu

Yalnızlığa eğilimliyim	Frekans (N)	Yüzde
Evet	24	60
Hayır	16	40
Toplam	40	100

Her iki grubun sosyo-demografik özelliklerini belirtmek üzere tertiplenmiş olan ‘yalnızlığa eğilimliyim’ sorusuna normal gelişim gösteren çocuklardan 24 kişi 60 % ile evet, 16 kişi 40 % ile hayır cevabını yanıtlamışlar.

Çizelge 5.13: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Yakın Arkadaşlıklarla İlgili Sorunun Frekans Dağılımı

Yakın arkadaşlığı severim	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	27	67.5
Hayır	13	32.5
Toplam	40	100

Bu tablodan görüldüğü üzere araştırmaya katılan normal gelişim gösteren 40 çocuktan 27 (67.5%) kişi yakın arkadaşlığı ve yakın arkadaşlık kurmayı sevmektedir, 13 (32.5%) kişi ‘yakın arkadaşlık kurmayı sever misin’ sorusuna hayır yanıtı vermiştir.

Çizelge 5.14: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Yakın Arkadaş Sayısı Tablosu

Yakın arkadaş sayısı	Frekans (N)	Yüzde (%)
1	12	30.0
2-3	13	32.5
4 ve daha fazla	15	37.5
Toplam	40	100

Sosyo-demografik özelliğe sahip soru olan yakın arkadaş sayısı sorusuna normal gelişim gösteren çocuklardan 12 kişi 30 % ile 1 tane, 13 kişi 32.5 % ile 2 ya da 3 tane, 15 kişi ise 37.5 % ile 4 ve daha fazla arkadaşının olduğunu belirtmiştir.

Çizelge 5.15: Normal Gelişim Gösteren Çocukların Ebeveynlerinin Onlara Karşı Tutumlarına İlişkin Dağılımı

Anne-baba tutumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
İlgisiz	17	42.5
Koruyucu	23	57.5
Toplam	40	100

Normal gelişim gösteren çocukların anne-baba tutumlarının dağılım tablosuna göre bu çocuklardan 17 kişi 42.5% ile ebeveynlerinin onlara karşı ilgisiz davrandıklarını belirtmiş, diğer 23 kişi 57.5% ile ebeveynlerinin davranışlarını koruyucu bulmaktadır.

Çizelge 5.16: Normal Gelişim Gösteren Çocukların Anne Babalarının Beraber ya da Ayrı Yaşadıklarına Dair Dağılım

Anne-baba birlikte yaşıyor	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	27	67.5
Hayır	13	32.5
Toplam	40	100

Araştırmaya katılan normal gelişim gösteren çocuklardan sadece 27 (67.5%) kişinin anne ve babası ayrı, diğer 13 (32.5%) kişinin anne ve babası birlikte yaşamaktadır.

Çizelge 5.17: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda Ailelerin Gelir Durumuna Göre Dağılım

Ailenin gelir durumu	Frekans (N)	Yüzde (%)
Kötü	9	22.5
Orta	21	52.5
İyi	10	25.0
Toplam	40	100

Bu çocukların ailelerinin gelir durumlarına bakıldığı zaman bu çocuklardan 9 kişi (22.5%) ile aile durumunun kötü olduğunu, 21 kişi 52.5% ile aile durumunun orta seviyede olduğunu ve son olarak 10 kişi 25.0 % ile aile durumunun iyi olduğunu belirtmektedir.

Çizelge 5.18: Normal Gelişim Gösteren Çocukların Evin Tek Çocuğu Olup Olmadığı İle İlgili Bilgi Tablosu

Evin tek çocuğuyum	Frekans (N)	Yüzde (%)
Evet	9	22.5
Hayır	31	77.5
Toplam	40	100

Bu çocuklardan 9 (22.5%) kişi evin tek çocuğu, 31 (77.5%) kişi ise evin tek çocuğu değil.

5.2.2. TSZÖ puan değerlerinin gruplar ve demografik bilgi özellikleri ile karşılaştırılması

Çizelge 5.19: Çocukların TSZÖ Puanlarının Gruplara Göre Dağılımı

	N	Min	Max	Ort	Ss	MW	P
Üstün zekalı çocuklar	40	35	104	83.85	17.44	178.500	0.00
Normal gelişim gösteren çocuklar	40	25	89	50.95	18.59		

Üstün zekalı çocukların cevaplamış olduğu sosyal zeka ölçeği puan değerlerine bakıldığında minimum değer 35, maksimum değer 104'tür, puan ortalaması değeri ise 83.85 saptanmıştır. Normal gelişim gösteren çocuklarda sosyal zeka ölçeğinin en düşük değeri 25, en yüksek değeri ise 89'dur. Bu çocukların puan ortalaması değerin 50.95'e denk gelmektedir.

Çocukların TSZÖ puan değeri ortalamalarının gruplara, yani üstün zekalı çocuklar ile normal gelişim gösteren çocukların puan ortalamalarının karşılaştırılması amacıyla Mann Whitney- U testi yapılmış test sonucuna göre grup ortalamaları arasında saptanmış olan fark anlamlı bulunmuştur. Böyle ki üstün zekalı çocukların

TSZÖ puan değeri ortalamaları normal gelişim gösteren çocuklara göre anlamlı şekilde yüksektir. Mann Whitney- $U=178.500$, $p=0.00<0.05$

Çizelge 5.20: TSZÖ Puan Değerlerinin Cinsiyete Değişkenine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	Min	Max	Ort	Ss	MW	P
Kız	38	25	98	62.13	20.77	600.500	0.057
Erkek	42	28	104	72.17	26.61		

Gruplara ayırmaksızın elde edilen TSZÖ puanlarının cinsiyet değişkenine göre dağılımına bakıldığı zaman 38 kişi kız öğrencide sosyal zeka ölçeği en düşük değeri 25, en yüksek değeri ise 98`dir. Kızlarda puan değeri ortalaması 62.13 saptanmıştır. Erkek öğrencilerin sosyal zeka ölçeği puan değerlerine bakıldığı zaman minimum değer 28, maksimum değer 104`e beraberdir. Puan değeri ortalaması 72.17 olmaktadır.

Araştırmaya katılan 80 çocuğun cinsiyet değişkenine göre puan değerleri karşılaştırıldığı zaman cinsiyet açısından grup ortalamaları arasında anlamlı farkın olmadığı saptanmıştır.

Mann Whitney-U değeri 600.500, p değeri ise 0.057 olarak saptanmış, p değeri 0.05`ten büyüktür ki, bu çocuklarda cinsiyet değişkenine göre sosyal zeka puan ortalaması değeri anlamlı şekilde birbirinden yüksek ya da düşük değildir.

Çizelge 5.21: TSZÖ'nin "Evin Tek Çocuğuyum" Değişkenine Göre Dağılımı

Evin tek çocuğuyum	N	Min	Max	Ort	Ss	MW	P
Evet	18	29	85	46.78	16.50	208.000	0.000
Hayır	62	25	104	73.09	23.78		

Araştırmada yer alan demografik sorulardan bir tanesi de çocukların evin tek evladı olup olmadığını incelemekteydi. Bu sorunun demografik bilgi formunda yer almasının amacı evin tek çocuğunun sosyal zeka düzeyinin, kardeşlerle büyüyen çocuklara göre farklılık gösterip göstermeyeceğini belirtmektir. Yukardaki tabloda araştırmaya katılan 80 kişinin sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarının evin tek çocuğu ve tek çocuğu olmayan gruplara göre aradaki farkı göstermektedir. Evin tek çocuğu olan 18 kişinin vermiş olduğu cevaplara göre sosyal zeka ölçeği puan ortalaması 46.78, en düşük değer 29, en yüksek değer ise 85 olarak saptanmıştır. Bu değerler evin tek çocuğu olmayan öğrencilerde farklılık göstermektedir. onların sosyal zeka ölçeği ortalama değeri 73.09, en düşük değer 25, en yüksek değer ise 104 olarak açıklanmıştır. Mann Whitney-U ve p değerlerine bakıldığı zaman ise, Mann Whitney-U=208.500, $p=0.00<0.05$, gruplar arasında anlamlı şekilde fark vardır. Açıklamak gerekirse evde tek büyümüş çocukların sosyal zeka düzeyleri, kardeş ile büyüyen çocuklara göre anlamlı şekilde düşüktür.

Çizelge 5.22: Sosyal Zeka Ölçeğinin “Yalnızlığa Eğilimlilik” Değişkenine Göre Dağılımı

Yalnızlığa eğilimliyim	N	Min	Max	Ort	Ss	MW	P
Evet	31	29	85	46.39	14.18	153.000	0.000
Hayır	49	25	104	80.69	19.69		

Sosyal zeka ölçeğinin katılımcıların “yalnızlığı severim” değişkenine göre dağılımı incelendiği zaman yalnızlığa eğilimli olan katılımcıların en düşük sosyal zeka puanı 29, en yüksek puan ise 85`tir. Puan ortalamaları ise 46.39 olarak saptanmıştır. Yalnızlığa eğilimli olmayan katılımcılarda bu değerler en düşük puan 25, en yüksek puan 104 ve ortalama değer 80.89`dur. Mann Whitney-U=153.000, p=0.000. Buradan anlaşıldığı üzere yalnızlığa eğilimli olmayan çocukların sosyal zeka puan ortalamaları, yalnızlığa eğilimli çocuklara göre anlamlı şekilde farklı ve aynı zamanda yüksektir.

Çizelge 5.23: Sosyal Zeka Ölçeğinin “Arkadaşlık Kurmayı Severim” Değişkenine Göre Dağılımı

Yakın arkadaşlık kurmayı severim	N	Min	Max	Ort	Ss	MW	P
Evet	62	25	104	75.26	21.36	276.000	0.000
Hayır	18	29	59	40.33	11.24		

Sosyal zekası yüksek olan kişilerde insanlararası ilişkilerin olumlu ve uzun vadeli olduğu söylenmektedir. Bu tabloda da üstün zeka ayırımı yapılmadan, demografik bilgi formunda yer alan, çocukların psiko-sosyal durumları ile bağlı bu sorunun sosyal zeka ölçeği puanları ile karşılaştırılmıştır. Bu karşılaştırmaya göre 62 kişi yakın arkadaşlık kurmayı sevmekte, sadece 18 kişi yakın arkadaşlıklar kurmayı tercih etmemektedir. Yakın arkadaşlık kurmayı seven kişilerin TSZÖ puanları incelendiği zaman en düşük puan 25, en yüksek puan 104'tür. Bu ölçeğin puan ortalaması 75.26. yakın arkadaşlıklar kurmayı sevmeyen 18 kişinin değerlerine bakıldığı zaman en düşük değer 29, en yüksek değer 59'dur. TSZÖ puan ortalaması ise 40.33'e beraberdir. Mann Whitney-U değeri 276.000, p değeri 0.00, 0.05'ten küçük olduğundan gruplar arasında anlamlı fark var, yakın arkadaşlıklar kurmayı seven kişilerin sosyal zeka ölçeği puan ortalaması, yakın arkadaşlıklar kurmayı sevmeyen katılımcılara göre anlamlı şekilde yüksektir.

Çizelge 5.24: TSZÖ'nin "İyimser Biriyim" Demografik Değişkenine Göre Dağılımı

İyimser biriyim	N	Min	Max	Ort	Ss	MW	P
Evet	60	25	104	74.43	22.76	204.500	0.000
Hayır	20	29	85	46.30	15.47		

Araştırmaya katılan hem üstün zekalı olan, hem de normal gelişim gösteren çocuklara kendilerini iyimser görüp görmedikleri ile ilgili demografik soru sorulmuştur. Yukardaki tabloda katılımcıların TSZÖ puan ortalamaları ile "iyimser biriyim" demografik değişkeni karşılaştırılmıştır. Tablodan da anlaşıldığı gibi 60 kişi bu soruya evet cevap yanıtı vermiş, sadece 20 kişi hayır cevabı ile yanıtlamıştır. İyimser biriyim cevabını veren 60 kişinin TSZÖ puanları incelendiği zaman en düşük değer 25, en yüksek değer ise 104'e beraberdir. Sosyal zeka ölçeği puan ortalaması ise 74.43 saptanmıştır. İyimser biri değilim yanıtını vermiş olan katılımcıların sosyal zeka puanlarına bakıldığı zaman en düşük değer 29, en yüksek değer 85'e beraberdir. TSZÖ puan ortalaması 46.30'a beraberdir. Mann Whitney-U değeri bu değişkene göre 204.500, p değeri ise 0.00'a beraberdir. İki grup puan ortalamaları arasında anlamlı fark vardır. Kendilerini iyimser biri olarak algılayan grubun sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları, kendini kötümser olarak algılayan grubun sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarından istatistiksel açıdan anlamlı şekilde yüksektir.

Çizelge 5.25: Üstün Zekalı Çocuklarda TSZÖ Puan Değerleri Düzeyi Tablosu

Düzy	Frekans N	Yüzde %
Düşük	4	10
Orta	8	20
Yüksek	28	70
Toplam	40	100

TSZÖ değerlendirilmesinden bilindiği üzere bu ölçek üç seviyede ölçülmektedir. Değerlendirilme el kitabı kullanılarak elde edilmiş ve hesaplanmış olan puanlara göre üstün zekalı çocuklardan sadece 4 (10%) kişinin düşük, 8 (20%) kişinin orta, 28 (70%) kişinin yüksek sosyal zeka seviyesinde olduğu saptanmıştır.

Çizelge 5.26: Normal Gelişim Gösteren Çocuklarda TSZÖ Puan Değerleri Düzeyi Tablosu

Düzy	Frekans N	Yüzde %
Düşük	23	57.5
Orta	13	32.5
Yüksek	4	10
Toplam	40	100

Normal gelişim gösteren 40 kişinin TSZÖ puan değerlerine bakıldığında 23 kişi 57.5 % ile düşük, 13 kişi 32.5 % ile orta, 4 kişi 10% ile yüksek değer sergilemiştir.

Çizelge 5.27: TSZÖ'ne Ait Betimsel İstatistikler

	Min	Max	Aritmetik ortalama	Standart sapma	P
TSZÖ	25	104	67.40	24.39	0.003
Üstün zekalı çocuklarda TSZÖ	35	104	83.85	17.44	0.044
Normal gelişim gösteren çocuklarda TSZÖ	25	89	50.95	50.99	0.015

Araştırmaya katılan 80 kişinin TSZÖ puanları incelendiği zaman en düşük değer 25, en yüksek değer ise 104'e beraberdir. Sosyal zeka ölçek verilerinin aritmetik ortalaması 67.40'tır. Ölçek değerlerine aynı zamanda iki grubun ayrı değerleri incelendiği zaman çalışmaya katılan 40 üstün zekalı katılımcının yanıtlarına göre aritmetik ortalama 83.85'dir. Burada en düşük değer 35, en yüksek değer ise 104'e beraberdir. Normal gelişim gösteren çocuklarda sosyal zeka ölçeği en düşük puan 25, en yüksek puan 89, aritmetik ortalama ise 50.95 olarak saptanmıştır. Tablodan görüldüğü üzere p değeri 0.05'ten küçük olduğundan dağılım normal değildir.

Çizelge 5.28: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	KW	P
12 yaş	21	35	103	79.80	30.13	5.504	0.064
13 yaş	12	78	96	88.25	5.82		
14 yaş	7	76	104	93.29	10.90		

Üstün zekalı çocukların yaş sıralamasına göre sosyal zeka ölçeği puan değerlerine bakıldığı zaman, 12 yaştaki çocuklarda en düşük değer 35, en yüksek puan değeri 103'tür. Bu çocukların sosyal zeka puan ortalamaları 79.80, yaşları 13 olan çocuklarda en düşük puan değeri 78, en yüksek puan değeri ise 96'dır, puan ortalamaları 88.25'e beraberdır. En son olarak 14 yaştaki çocukların sosyal zeka ölçeği puanları incelendiği zaman, aritmetik ortalamanın 93.29 olduğu saptanmış, burada en düşük değer 76, en yüksek değer ise 104 olarak belirtilmiştir. Yaş gruplarına göre dağılıma Kruskal Wallis H testi ile bakılmıştır, grupların sosyal zeka ölçeği puan dağılımında istatistiksel açıdan anlamlı fark yoktur. 12 yaş çocukların aritmetik ortalamaları 13 yaş çocuklara göre düşüktür. 14 yaş çocukların sosyal zeka ölçeği puanları 13 yaş çocuklarından yüksektir. Kruskal Wallis H- 5.504, p-0.064

Çizelge 5.29: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Kız	16	35	98	72.44	20.77	85.500	0.003
Erkek	24	76	104	91.46	9.15		

Çalışmaya katılan üstün zekalı çocukların cinsiyet değişkenine göre sosyal zeka ölçeği puan değerlerine bakıldığı zaman kız öğrencilerin sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması 72.44, en düşük puan değeri 35, en yüksek puan değeri ise 98'dir. Erkek öğrencilerin TSZÖ aritmetik ortalaması 91.46, en düşük değer 76, en yüksek değer ise 104'e denk gelmektedir. Cinsiyet değişkenine göre TSZÖ değerleri arasında fark olup olmadığına Mann Whitney-U testi ile bakılmıştır. Erkek öğrencilerin sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması, kız öğrencilerin sosyal zeka ölçeği ortalamasından anlamlı şekilde yüksektir. Mann Whitney-U=85.500, p=0.003<0.050

Çizelge 5.30: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Yalnızlığa Eğilimliyim” Değişkenine Göre Dağılımı

Yalnızlığa eğilimliyim	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Evet	7	35	65	51.86	10.05	0.000	0.000
Hayır	33	70	104	90.64	8.98		

Üstün zekalı çocukların yalnızlığa eğilim demografik değişkeni onların sosyal zeka ölçeği puanlarıyla karşılaştırıldığı zaman, yalnızlığa eğilimliyim yanıtını vermiş çocuklarda minimum puan değeri 35, maksimum puan değeri ise 65'tir. Yalnızlığa eğilimliyim yanıtını vermiş grubun sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması 51.86, yalnızlığa eğilimli değilim yanıtını vermiş çocukların aritmetik ortalamaları ise 90.64 olarak saptanmıştır. Yalnızlığa eğilimli olmayan çocukların TSZÖ puan değerlerine bakıldığında en düşük değer 70, en yüksek değer ise 104'e beraberdır. Mann Whitney U testi ile bu iki grubu karşılaştırdığımız zaman yalnızlığa eğilimli olan çocukların sosyal zeka ölçeği değerlerinin yalnızlığa eğilimli olmayan çocuklara göre istatistiksel açıdan anlamlı şekilde düşük olduğu saptanmıştır. Mann Whitney $U=0.000$, $p=0.00<0.05$.

Çizelge 5.31: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Yakın Arkadaşlık Kurmayı Severim” Değişkenine Göre Dağılım Tablosu

Yakın arkadaşlık kurmayı severim	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Evet	36	54	104	88.06	12.28	1.000	0.001
Hayır	4	36	56	46.00	8.67		

Araştırmaya katılan üstün zekalı çocukların “yakın arkadaşlık kurmayı severim” sosyo-demografik soruları onların TSZÖ puan değerleri ile karşılaştırılmıştır. Yukardaki tablodan görüldüğü üzere bu karşılaştırma Mann Whitney U testi ile yapılmıştır. Test sonucu yakın arkadaşlıklar kurmayı seven kişilerin en düşük sosyal zeka ölçeği puan değeri 54, en yüksek sosyal zeka puan değeri ise 104’e beraberdır. Bu değerler yakın arkadaşlıklar kurmayı sevmeyen kişilerde en düşük puan değeri 36, en yüksek puan değeri 56 olarak saptanmıştır. Her iki grubun aritmetik ortalamalarına bakıldığında yakın arkadaşlık kurmayı seven grubun aritmetik ortalaması (88.06), yakın arkadaşlık kurmayı sevmeyen grubun aritmetik ortalamasından istatistiksel açıdan anlamlı şekilde yüksektir (46.00). Mann Whitney $U=1.000$, $p=0.001<0.05$

Çizelge 5.32: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının “Yakın Arkadaş Sayısı” Demografik Değişkenine Göre Dağılımı

Yakın arkadaş sayısı	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	KW	P
1 kişi	3	35	48	42.67	6.80	13.009	0.003
2-3 kişi	15	54	98	79.31	16.09		
4 ve daha fazla	22	76	104	91.46	9.15		

Üstün zekalı çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarının yakın arkadaş sayısı değişkeni açısından anlamlı bir farklılık sergileyip sergilemediğini göstermek için Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Tablodan görüldüğü üzere bir yakın arkadaşım var yanıtını veren grubun en düşük puan değeri 35, en yüksek puan değeri ise 48, iki ya da üç yakın arkadaşım var yanıtını veren grubun en düşük puan değeri 54, en yüksek puan değeri 98, dört ve daha fazla yakın arkadaşı olan grubun ise en düşük sosyal zeka ölçeği puan değeri 76, en yüksek puan değeri ise 104 olarak saptanmıştır. Gruplar arasında istatistiksel açıdan farklılığa bakıldığı zaman dört ve daha fazla arkadaşları olan grubun sosyal zeka ölçeği puan ortalaması (91.46), iki üç tane yakın arkadaşına sahibim yanıtını vermiş grubun puan ortalamasından (79.31) anlamlı şekilde yüksektir. Aynı zamanda bu grubun da sosyal zeka puan değeri aritmetik ortalaması (79.31), sadece bir tane yakın arkadaşları olan grubun puan değerleri ortalamasından (42.67) anlamlı şekilde yüksek olarak saptanmıştır. Kruskal Wallis $H=13.009$, $p=0.003<0.050$

Çizelge 5.33: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının “Anne-Baba Tutumu” Değişkenine Göre Dağılım Tablosu

Anne-baba tutumu	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
İlgisiz	2	45	48	46.50	2.12	2.000	0.025
Koruyucu	38	69	104	85.82	15.53		

Üstün zekalı çocukların TSZÖ puan ortalamalarının anne-baba tutumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için Mann Whitney U testi uygulanmıştır. Yukardaki tablo incelenecek olursa anne babanın ilgisiz davrandığını yanıtlamış kişilerin en düşük sosyal zeka ölçeği değeri 45, en yüksek değeri ise 48, bu tutumu koruyucu olarak değerlendiren kişilerin puan değerlerine bakıldığında ise en düşük sosyal zeka ölçeği puanı 38, en yüksek puan değeri ise 104 olarak saptanmıştır. Mann Whitney U testi sonucu grup ortalamaları arasında fark anlamlıdır. Mann Whitney $U=2.000$, $p=0.025<0.050$

Çizelge 5.34: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının “Anne-Baba Birlikte Yaşıyor” Demografik Değişkenine Göre Dağılımı

Anne-baba birlikte yaşıyor	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Evet	37	54	104	87.19	13.20	0.000	0.004
Hayır	3	35	48	42.67	6.80		

Üstün zekalı çocukların anne babanın birlikte yaşayıp yaşamadığına dair sorulan demografik soru onların TSZÖ puan ortalamaları ile karşılaştırılmıştır. Anne babası birlikte yaşayan çocukların sosyal zeka ölçeği en düşük değeri 54, en yüksek değeri ise 104’tür ve aritmetik ortalama 87.19 olarak saptanmıştır. Anne ve babası ayrı yaşayan grubun sosyal zeka ölçeği puan değerleri incelendiği zaman, en düşük değer 35 ve en yüksek değeri 48 olduğu görülmektedir. Bu grubun aritmetik ortalaması 42.67 olarak belirtilmiştir. İstatistiksel açıdan incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı farkın olduğu görülmektedir. Mann Whitney $U=0.000$, $p=0.004<0.050$

Çizelge 5.35: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puanlarının “Ailenin Gelir Durumu” Değişkenine Göre Dağılımı

Ailenin gelir durumu	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	KW	P
Kötü	2	45	48	46.50	2.12	7.754	0.021
Orta	25	35	103	82.92	17.48		
Yüksek	13	76	104	85.92	9.04		

Üstün zekalı çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarının ailenin gelir durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğine bakmak için Kruskal Wallis H testi yapılmıştır. İlk önce aile durumu kötü olan grubun puan değerlerine bakılacak olursa, burada minimum değer 45, maksimum değer 48’dir, sosyal zeka ölçeği puanları ortalaması 46.50 olarak saptanmıştır. Aile durumu orta olan grubun değerlerine bakıldığı zaman en düşük değer 35, en yüksek değer ise 103 olarak görülmüştür, aritmetik ortalama 82.92’dir. son olarak aile gelir durumu yüksek olan gruba bakıldığı zaman, burada minimum değer 76, maksimum değer ise 104’tür, grup puanlarının aritmetik ortalaması 85.92 olarak saptanmıştır. İstatiksel açıdan puan ortalamalarının ailenin gelir durumu değişkenine göre farklılığına bakıldığı zaman gruplar arasında anlamlı farkın olduğu saptanmıştır. Kruskal Wallis H=7.754, p=0.021<0.050

Çizelge 5.36: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Evin Tek Çocuğuyum” Değişkenine Göre Dağılımı

Evin tek çocuğuyum	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Evet	9	35	85	57.56	14.75	7.000	0.00
Hayır	31	76	104	91.48	8.37		

Üstün zekalı çocukların sosyal zeka ölçeği puanları ortalamalarının evin tek çocuğu olan ve olmayan gruplara göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Evin tek çocuğu olan katılımcıların puan değerlerine bakıldığında TSZÖ en düşük değeri 35,

en yüksek değeri ise 85 olarak saptanmış, burada aritmetik ortalama 57.56'dır. bu değerler evin tek çocuğu olmayan çocuklarda minimum 76, maksimum 104, aritmetik ortalama ise 91.48 olarak görülmüştür. İstatiksel açıdan gruplar arasında farka bakıldığı zaman evin tek çocuğu olmayan grubun sosyal zeka ölçeği puan ortalamasının evin tek çocuğu olmayan gruba göre anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Mann Whitney U=7.000, P=0.00<0.05

Çizelge 5.37: Üstün Zekalı Çocukların TSZÖ Puan Değer Ortalamalarının “İyimser Biriyim” Demografik Değişkene Göre Dağılım Tablosu

İyimser biriğim	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Evet	32	70	104	90.81	9.06	8.000	0.00
Hayır	8	35	85	56.00	14.96		

Üstün zekalı çocukların sosyal zeka ölçeği puan değeri ortalamalarının demografik bilgi formunda yer alan iyimser biriğim değişkenine göre anlamlı firkin olup olmadığına Mann Whitney U testi ile bakılmıştır. Kendilerini iyimser kişi olarak gören kişilerin TSZÖ puanlarına bakıldığı zaman en düşük değer 70, en yüksek değer ise 104 olarak görülmüş, aritmetik ortalama ise 90.81 olmuştur. Bu puanlar, iyimser biri değilim yanıtını vermiş olan grupta fark göstermektedir. Burada en düşük puan değeri 35, en yüksek puan değeri ise 85 olarak saptanmış, aritmetik ortalama 56.00 olarak belirtilmiştir. İki grup arasında anlamlı firkin olup olmadığı incelendiği zaman birinci grubun puanları ortalaması ikinci gruba göre anlamlı şekilde yüksektir. Mann Whitney U=8.000, p=0.00<0.05

Çizelge 5.38: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	KW	P
12 yaş	12	29	58	37.25	10.93	11.39	0.003
13 yaş	12	35	85	52.33	15.01		
14 yaş	16	25	89	60.19	20.09		

Normal gelişim gösteren çocukların yaş sıralamasına göre sosyal zeka ölçeği puan değerlerine bakıldığında, yaşları 12 olan çocuklarda en düşük değer 29, en yüksek puan değeri 58'dir. Bu çocukların sosyal zeka puan ortalamaları 37.25, yaşları 13 olan çocuklarda en düşük puan değeri 35, en yüksek puan değeri ise 85'tir, puan ortalamaları 52.33'e beraberdır. En son olarak 14 yaş çocukların sosyal zeka ölçeği puan değerleri incelendiği zaman, aritmetik ortalamanın 60.19 olduğu saptanmıştır, burada en düşük değer 25, en yüksek değer ise 89 olarak görülmüştür. Yaş gruplarına göre dağılıma Kruskal Wallis testi ile bakılmıştır, grupların sosyal zeka ölçeği puan dağılımında anlamlı fark vardır. 12 yaş çocukların aritmetik ortalamaları 13 yaş çocuklara göre anlamlı şekilde düşüktür. 14 yaş çocukların sosyal zeka ölçeği puanları 13 yaş çocuklarından anlamlı şekilde yüksektir. Kruskal Wallis- 11.39, p-0.003

Çizelge 5.39: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Kız	22	25	86	56.64	17.66	141.500	0.124
Erkek	18	28	89	46.44	19.20		

Araştırmaya katılan normal gelişim gösteren çocukların cinsiyet değişkenine göre sosyal zeka ölçeği puan değerlerine bakıldığında kız öğrencilerin sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması 56.64, en düşük puan değeri 25, en yüksek puan değeri ise

86'dır. Erkek öğrencilerin TSZÖ aritmetik ortalaması 46.44, en düşük değer 28, en yüksek değer ise 89'a beraberdır. Cinsiyet değişkenine göre TSZÖ değerleri arasında fark olup olmadığına Mann Whitney-U testi ile bakılmıştır. Erkek öğrencilerin sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması, kız öğrencilerin sosyal zeka ölçeği ortalamasından düşüktür, ama bu fark anlamlı değildir. Mann Whitney-U=141.500, p=0.124>0.050

Çizelge 5.40: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Yalnızlığa Eğilimlilik” Değişkenine Göre Dağılımı

	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Yalnızlığa eğilimliyim	24	29	85	44.79	14.97	104.000	0.015
Yalnızlığa eğilimli değilim	16	25	89	60.19	20.09		

Normal gelişim gösteren çocukların yalnızlığa eğilim demografik değişkeni onların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarıyla karşılaştırıldığı zaman, yalnızlığa eğilimliyim yanıtını vermiş çocuklarda minimum puan değeri 29, maksimum puan değeri ise 85'tir. Yalnızlığa eğilimliyim yanıtını vermiş grubun sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması 44.79, yalnızlığa eğilimli değilim yanıtını vermiş çocukların aritmetik ortalamaları ise 60.19 olarak saptanmıştır. Yalnızlığa eğilimli olmayan çocukların TSZÖ puan değerlerine bakıldığında en düşük değer 25, en yüksek değer ise 89'a beraberdır. Mann Whitney U testi ile bu iki grubu karşılaştırdığımız zaman yalnızlığa eğilimli olan çocukların sosyal zeka ölçeği değerlerinin yalnızlığa eğilimli olmayan çocuklara göre istatistiksel açıdan grup ortalamaları arasındaki fark anlamlıdır. Mann Whitney U=104.000, p=0.015<0.050.

Çizelge 5.41: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Yakın Arkadaşlıklar Kurmayı Severim” Değişkenine Göre Dağılım Tablosu

Yakın arkadaşlık kurmayı severim	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Evet	26	25	89	57.54	18.44	69.500	0.001
Hayır	14	29	59	38.71	11.63		

Araştırmaya katılan normal gelişim gösteren çocukların “yakın arkadaşlık kurmayı severim” sosyo-demografik soruları onların TSZÖ puan değerleri ile karşılaştırılmıştır. Tablodan görüldüğü üzere bu karşılaştırma Mann Whitney U testi ile yapılmıştır. Test sonucu yakın arkadaşlıklar kurmayı seven kişilerin en düşük sosyal zeka ölçeği puan değeri 25, en yüksek sosyal zeka puan değeri ise 89’a beraberdır. Bu değerler yakın arkadaşlıklar kurmayı sevmeyen kişilerde en düşük puan değeri 29, en yüksek puan değeri 59 olarak saptanmıştır. Her iki grubun aritmetik ortalamalarına bakıldığında yakın arkadaşlık kurmayı seven grubun sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması (57.54), yakın arkadaşlık kurmayı sevmeyen grubun aritmetik ortalamasından istatistiksel açıdan anlamlı şekilde yüksektir (38.71). Mann Whitney U=69.500, p=0.001<0.050

Çizelge 5.42: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının “Yakın Arkadaş Sayısı” Demografik Değişkenine Göre Dağılımı

Yakın arkadaş sayısı	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	KW	P
1 kişi	12	29	58	37.25	10.93	10.928	0.004
2-3 kişi	13	35	85	54.69	16.70		
4 ve daha fazla	15	25	89	58.67	19.81		

Normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarının yakın arkadaş sayısı değişkeni açısından anlamlı bir farklılık sergileyip sergilemediğini göstermek için de Kruskal Wallis H testi uygulanmıştır. Tablodan da görüldüğü üzere bir yakın arkadaşı olan grubun en düşük puan değeri 29, en yüksek puan değeri ise 58, iki ya da üç yakın arkadaşım var yanıtını veren grubun en düşük puan değeri 35, en yüksek puan değeri 85, dört ve daha fazla yakın arkadaşı olan grubun ise en düşük sosyal zeka ölçeği puan değeri 25, en yüksek puan değeri ise 89 olarak saptanmıştır. Gruplar arasında istatistiksel açıdan farklılığa bakıldığı zaman, grup ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmuştur. Kruskal Wallis H=10.928, p=0.004<0.050.

Çizelge 5.43: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının “Anne-Baba Tutumu” Değişkenine Göre Dağılım Tablosu

Anne-baba tutumu	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
İlgisiz	17	29	59	39.35	10.82	69.500	0.001
Koruyucu	23	25	89	59.52	18.63		

Normal gelişim gösteren çocukların TSZÖ puan ortalamalarının anne-baba tutumu değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık gösterip göstermediğine bakıldığı zaman, anne babanın ilgisiz davrandığını yanıtlamış kişilerin en düşük sosyal zeka ölçeği değeri 29, en yüksek değeri ise 59, bu tutumu koruyucu olarak değerlendiren

kişilerin puan değerlerine bakıldığında ise en düşük sosyal zeka ölçeği puanı 25, en yüksek puan değeri ise 89 olarak saptanmıştır. Anne baba tutumunun ilgisiz olduğunu yanıtlamış olan grubun sosyal zeka puanları ortalamaları 39.35, diğer grubun puan ortalaması ise 59.52'dir. Mann Whitney U testi sonucu grup ortalamaları arasında anlamlı fark vardır. Mann Whitney $U=69.500$, $p=0.001<0.050$

Çizelge 5.44: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının “Ana-Baba Birlikte Yaşıyor” Demografik Değişkenine Göre Dağılımı

Anne baba birlikte yaşıyor	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Evet	27	25	89	57.19	18.08	56.500	0.001
Hayır	13	29	58	37.15	10.47		

Normal gelişim gösteren çocukların anne babanın birlikte yaşayıp yaşamadığına dair sorulan demografik soru onların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları ile karşılaştırılmıştır. Anne babası birlikte yaşayan çocukların sosyal zeka ölçeği en düşük değeri 25, en yüksek değeri ise 89'dur ve aritmetik ortalama 57.19 olarak saptanmıştır. Aynı karşılaştırmada anne ve babası ayrı yaşayan grubun sosyal zeka ölçeği puan değerleri incelendiği zaman, en düşük değer 29 ve en yüksek değerin 58 olduğu belirtilmektedir. Bu grubun aritmetik ortalaması ise 37.15 olarak belirtilmiştir. İstatiksel açıdan incelendiği zaman gruplar arasında anlamlı farkın olduğu görülmektedir ki, anne babası birlikte yaşayan grubun sosyal zeka ölçeği puan ortalaması, anne babası birlikte yaşamayan gruba göre anlamlı şekilde yüksektir. Mann Whitney $U=56.500$, $p=0.001<0.050$

Çizelge 5.45: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puanlarının “Ailenin Gelir Durumu” Değişkenine Göre Dağılımı

Ailenin gelir durumu	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	KW	P
Kötü	9	29	57	36.00	10.00	8.604	0.014
Orta	21	28	89	56.24	20.15		
Yüksek	10	25	70	53.30	14.56		

Normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarının ailenin gelir durumu değişkenine göre anlamlı fark gösterip göstermediğine Kruskal Wallis H testi ile bakılmıştır. Aile durumu kötü olan grubun puan değerlerine incelendiği zaman, burada minimum değer 29, maksimum değer 57’dir, sosyal zeka ölçeği puanları ortalaması 36.00 olarak saptanmıştır. Aile durumu orta seviyede olan grubun değerleri incelendiğinde en düşük değer 28, en yüksek değer ise 89 olarak saptanmıştır, aritmetik ortalama 56.24’e beraberdir. Son olarak ailenin gelir durumu yüksek olan gruba bakıldığı zaman, burada minimum değer 25, maksimum değer ise 70’dir, grup puanlarının aritmetik ortalaması 53.30 olarak saptanmıştır. İstatiksel açıdan puan ortalamalarının ailenin gelir durumu değişkenine göre farklılığına bakıldığı zaman gruplar arasında fark anlamlı olarak görülmüştür. Kruskal Wallis $H=8.604$, $p=0.014<0.050$

Çizelge 5.46: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değerlerinin “Evin Tek Çocuğuyum” Değişkenine Göre Dağılımı

Evin tek çocuğuyum	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
Evet	9	29	57	36.00	10.00	49.000	0.003
Hayır	31	25	89	55.29	18.34		

Normal gelişim gösteren çocukların TSZÖ toplam puanları ortalamalarının evin tek çocuğuyum değişkenine göre farklılık gösterip göstermediğine Mann Whitney U testi ile bakılmıştır. Evin tek çocuğu olan katılımcıların sosyal zeka ölçeği puan

değerlerine bakıldığında, minimum değer 29, maksimum değer 57, aritmetik ortalama ise 36.00 olarak saptanmıştır. Evin tek çocuğu olmayan grubun sosyal zeka ölçeği puan değerleri yukardaki tablodan görüldüğü üzere minimum değer 25, maksimum değer 89'dur. Bu grubun aritmetik ortalaması 55.29 olarak saptanmıştır. İki grup arasında istatistiksel açıdan farka bakıldığında evin tek çocuğu olan grubun sosyal zeka ölçeği puanları ortalamasının, evin tek çocuğu olmayan gruba göre anlamlı şekilde düşük olduğu görülmüştür. Mann Whitney $U=49.000$, $P=0.003<0.050$

Çizelge 5.47: Normal Gelişim Gösteren Çocukların TSZÖ Puan Değer Ortalamalarının “İyimser Biriyim” Demografik Değişkene Göre Dağılım Tablosu

	N	Min	Max	Ortalama	Standart sapma	MW	P
İyimser biriyim	28	25	89	55.71	18.89	92.500	0.012
İyimser biri değilim	12	29	60	39.83	12.54		

Son olarak normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka ölçeği puanları ortalamaları onların iyimser biriyim demografik değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Kendilerini iyimser gören çocukların verdiği yanıtlara göre sosyal zeka ölçeği en düşük değeri 25, en yüksek değeri 89, aritmetik ortalama ise 55.71 olarak saptanmıştır. Bu değerler iyimser biri değilim yanıtını vermiş çocuklarda en düşük değer 29, en yüksek değer 60 olarak saptanmış, aritmetik ortalama 39.83'e denk gelmiştir. İki grubun puan ortalamaları arasında fark incelendiğinde anlamlı fark saptanmıştır. Mann Whitney $U=92.500$, $p=0.012<0.050$.

6. TARTIŞMA VE SONUÇ

Tartışma ve sonuç bölümünde üstün zekalı çocukların normal gelişim gösteren çocuklara göre sosyal zeka düzeyleri karşılaştırılmıştır. İki grubun sosyal düzeyleri arasında istatistiksel açıdan farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Bu araştırma 80 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Yaş aralığı 12-14 olan 80 katılımcıdan 40 üstün zekalı öğrenciye Küçükçekmece Çocuk Üniversitesinden, diğer 40 normal gelişim gösteren öğrenciye ise Küçükçekmece Bilgi Evi okullarından ulaşılmıştır. Küçükçekmece Çocuk Üniversitesinde eğitim gören öğrenciler, bu okula üstün zeka Wisc-r testi ile alınan, küçük dehalar olarak adlandırılan üstün zekalı çocuklardır. Bundan dolayı seçilmiş olan üstün zekalı çocuk grubuna yeniden zeka ölçeği uygulanmasına gerek duyulmamıştır. Diğer grup ise normal gelişim gösteren öğrencilerin eğitim gördüğü ortaokul öğrencileridir. Bu çocuklara üç ayrı Bilgi Evi okullarından ulaşılmıştır. Farklı semtlerde bulunan bu Bilgi Evleri sırasıyla; Kanarya, Cennet ve Yarımburgaz Bilgi Evleridir. Hem üstün zekalı ve hem de normal gelişim sergileyen çocuklara, ilerde TSZÖ puan değerleri ile karşılaştırılması ve sosyo-demografik bilgi edinmesi gerekçesi ile tarafımdan tertiplenmiş olan DBF sunulmuştur. Daha sonra sosyal zeka ölçeği düzeyini belirleyen Tromso Sosyal Zeka Ölçeği uygulanmıştır. Bu araştırmanın ana amacı üstün zekalı çocukların normal gelişim gösteren çocuklara göre sosyal zeka düzeylerinin incelenmesi olduğundan TSZÖ alt boyut değerlerine bakılmamıştır. İlk önce her iki grubun sosyo-demografik bilgilerine dayalı frekans değerlerine bakılmıştır. Daha sonra TSZÖ puan değerleri gruplara ve bazı demografik değişkenlere göre istatistiksel açıdan farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Aynı zamanda sosyal zeka ölçeği puan değerleri düzeyleri; düşük, orta, yüksek olarak da incelenmiştir. Araştırmaya katılan 80 kişinin TSZÖ bulgularının betimsel istatistikleri incelenmiştir. Elde edilmiş olan veriler, parametrik test uygulanma koşullarını desteklemediği için, bulguların istatistiksel açıdan karşılaştırılmasında non-parametrik testler kullanılmıştır. Bu çalışmada parametrik testlerin alternatifi olan non-parametrik testler; Mann Whitney-U,

Kruskal Wallis-H testleridir. Bu bölümde son olarak elde edilen bulgular üzerine tartışma yapılmış ve sonuç çıkarılmıştır (Karagöz, 2010).

Bu araştırmanın hipotezine göre, üstün zekalı çocukların sosyal zeka düzeylerinin normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka düzeylerinden anlamlı şekilde farklılık göstereceği, yüksek olacağı ifade edilmiştir. Araştırmaya katılan 80 kişinin TSZÖ aritmetik ortalamaları karşılaştırıldığı zaman; katılımcıların toplam sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalamaları 67.40, üstün zekalı öğrencilerin Tromso Sosyal Zeka Ölçeği aritmetik ortalaması 83.85, normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması 50.95 olarak saptanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, üstün zekalı çocukların Tromso Sosyal Zeka Ölçeği puan değerleri, normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka puan değerlerinden istatistiksel açıdan yüksek çıkmıştır. Gruplara göre sosyal zeka düzeyleri incelendiği zaman ise; üstün zekalı 40 katılımcıdan 4 kişi düşük, 8 kişi orta, 28 kişi yüksek sosyal zeka düzeyinde olduğu saptanmıştır. Normal gelişim gösteren çocuklarda ise bu düzeyler; 23 kişi düşük, 13 kişi orta ve 4 kişi yüksek olarak görülmüştür. Yukarıda da belirtildiği üzere kalıtım yolu ile geçmeyen sosyal zeka, aile, okul ve çevrede gelişmektedir. Burada ailenin önemli rol sergilediği kadar, üstün yetenekli çocuklara özel tasarlanmış olan eğitim programlarının ve okul ortamının olması da gereklidir. Çünkü bu tür okullar, öğrencilerin sorgulama, sorun çözme, olumlu ilişkiler kurma, erken yaştan itibaren yeteneklerini keşfedebilme olanaklarını hedeflemektedirler (Özbay, 2013).

Tromso Sosyal Zeka Ölçeği puan değerlerinin cinsiyete göre istatistiksel açıdan farklılık gösterip göstermediğine de bakılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre ilk önce gruplara ayırmadan, daha sonra ise gruplara göre farklılığın olup olmadığı incelenmiştir. Araştırmaya katılan 80 kişiden 38'i kız, 42'si erkektir. Hem üstün zekalı, hem de normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka düzeyleri cinsiyet değişkenine göre incelendiği zaman kız öğrencilerinde sosyal zeka puan değeri ölçeği aritmetik ortalaması 62.13, erkek öğrencilerde ise bu değer 72.17 olarak saptanmıştır. İstatistiksel açıdan incelendiği zaman ise "p" değeri 0.005'ten büyük olduğundan, sosyal zeka düzeyleri ortalamaları birbirlerinden anlamlı şekilde yüksek ya da düşük değildir. Ama yine de erkek öğrencilerin sosyal zeka puan değeri aritmetik ortalamaları, kız öğrencilerinin sosyal zeka puan değeri aritmetik ortalamalarından yüksektir. Daha sonra üstün zekalı çocukların TSZÖ puan değerlerinin aritmetik ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre farklılık gösterip

göstermediğine bakıldığı zaman; erkek öğrencilerin sosyal zeka ölçeği puan değeri aritmetik ortalamalarının kız öğrencilerine göre yüksek olduğu saptanmıştır. Kız öğrencilerin sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması 72.44, erkek öğrencilerin sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalaması 91.46 olarak saptanmış, uygulanan Mann Whitney-U testine göre “p” değeri 0.05’ten küçük olduğundan cinsiyet değişkenine göre aritmetik ortalamalar arasındaki bu fark istatistiksel açıdan erkek öğrencilerin lehine yüksek bulunmuştur. Normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalamalarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı fark gösterip gösterilmediği incelendiği zaman; iki grup sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalamaları arasında anlamlı şekilde fark olmadığı saptanmıştır. “p” değeri 0.05’ten büyük olduğundan, elde edilen sonuca göre kız öğrencilerin sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalamaları (56.64), erkek öğrencilerin sosyal zeka ölçeği aritmetik ortalamalarından (46.44) az bir farkla yüksek olarak saptanmıştır. Buradan çıkan sonuç genel olarak incelendiği zaman erkek katılımcıların sosyal zeka düzeylerinin, kız öğrencilerine göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Ülkemizde erkeklere sunulan sosyal rol, kültürel kodlar onların daha atılgan olmalarına yardımcı olmakta, sosyal ortamlara adapte olmalarına kolaylık sağlamaktadır. İlgili literatür taramasında da belirtildiği gibi sosyal zeka, çevreye uyum ve insan ilişkilerinde etkili olduğu kadar aynı zamanda empati, duyguların doğru aktarımı, sorun çözme yeteneği ve kendini ifade becerilerinde de etkilidir. Bu açıdan erkek ve kız öğrencilerin sosyal zeka puan değerlerinin çelişmesinin ana sebebi yukarıda belirtilmiş olan özelliklere göre açıklanabilir (Demirbilek, 2007).

Araştırmaya katılan öğrenciler 12-14 yaş aralığındadır. Yaşa göre sosyal zeka puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan farkın olup olmadığı incelenmiştir. Üstün zekalı öğrencilerde 12 yaşında çocukların sosyal zeka ölçeği puan değerleri aritmetik ortalamaları 13 yaşında çocuklara göre düşüktür. 14 yaşında çocukların sosyal zeka ölçeği puanları 13 yaşında çocuklardan yüksektir. Buradan görüldüğü üzere üstün zekalı çocuklarda yaş arttıkça sosyal zeka düzeyi de yükselmektedir. İstatistiksel açıdan bakıldığı zaman ise “p” değeri 0.05’ten büyük olduğundan bu fark anlamlı değildir. Normal gelişim gösteren çocukların yaş sıralamasına göre sosyal zeka ölçeği puan değerlerine bakıldığında da 12 yaşında çocukların Tromso Sosyal Zeka Ölçeği puan değerleri aritmetik ortalamaları 13 yaşında çocuklara göre anlamlı şekilde düşüktür. 14 yaşında çocukların sosyal zeka ölçeği puanları 13 yaşında olan çocuklardan

anlamli şekilde yuksek olduğu saptanmiştır. Normal gelişim gosteren çocukların yaş değişkenine göre sosyal zeka puan ortalamaları arasındaki fark istatikselsel açıdan yaş arttıka artmaktadır. Çünkü Kruskal-Wallis testine göre “p” değeri 0.05’ten küçüktür. İlgili literatür taramasında da belirtildiği gibi sosyal zeka kalıtım yolu ile elde edilen zeka türü olmadığından, sosyal zekanın gelişiminde aile ortamı ve okul ortamının önemi büyüktür. Zamanla kazanılan sosyal zekanın yaş ilerledikçe olumlu ortamlarda daha hızlı geliştiği belirtilmektedir (Özbay, 2013).

Her iki grubun TSZÖ puan ortalamaları anne-baba tutum değişkenine göre istatikselsel açıdan farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Üstün zekalı çocukların vermiş olduğu yanıtlara göre; koruyucu anne-baba tutumu algılayan çocukların sosyal zeka puan ortalamaları, ilgisiz anne-baba tutumu algılayan çocukların sosyal zeka puan ortalamalarından anlamli şekilde yuksek olduğu saptanmiştır. Aynı değişkenin normal gelişim gosteren çocukların sosyal zeka ölçeği puan değerleri ile karşılaştırılması sonucu da; koruyucu ana-baba tutumu algılayan çocukların Tromso Sosyal Zeka Ölçeği puan ortalamaları, ilgisiz ana-baba tutumunu algılayan çocukların sosyal zeka değerleri ortalamalarından yüksektir. Bu fark istatikselsel açıdan da anlamlidir. Aile ile ilgili sorulan bir diğer soru, bu çocukların ana-babalarının birlikte ya da ayrı yaşadıklarıyla ilgiliydi. İlk önce üstün zekalı çocukların bu demografik soruya vermiş oldukları yanıtlarla, onların sosyal zeka ölçeği puan değeri ortalamaları karşılaştırılmıştır. Bu değerlere göre ana-babası bir arada yaşayan çocukların sosyal zeka puan ortalamaları, anne babası ayrı yaşayan çocukların sosyal zeka puan ortalamaları seviyesinden anlamli şekilde yüksektir. Aynı karşılaştırılmaya normal gelişim gosteren çocuklarda bakıldığı zaman da; anne babaları birlikte yaşayan çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarının, anne babası ayrı yaşayan çocukların sosyal zeka puan ortalamalarından anlamli şekilde yuksek olduğu görülmüştür. Ailenin gelir durumuna göre üstün zekalı çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları karşılaştırıldığı zaman; ailenin gelir durumu kötü olan çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları, ailenin gelir durumu orta düzeyde olan çocuklardan düşüktür. Aynı zamanda ailenin gelir durumu orta düzeyde olan çocukların sosyal zeka puan ortalamaları da, ailenin gelir durumu yuksek olan çocuklarda az bir farkla düşük olarak saptanmiştır. Bu fark da istatikselsel açıdan anlamlidir. Bu karşılaştırma normal gelişim gosteren çocuklarda da incelenmiştir. Elde edilen bulgulara göre ailenin gelir durumu düşük olan bireylerin sosyal zeka

ölçeği puan ortalamaları, ailenin gelir durumu orta düzeyde olan bireylerin ortalamalarından düşüktür. Ailenin gelir durumu orta düzeyde olan çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları, ailenin gelir durumu yüksek düzeyde olan çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarından çok az bir farkla yüksektir. Koruyucu anne baba tutumlarının hakim olduğu ailelerde çocuklar kendilerini rahat bir şekilde ifade edebilmektedirler. Çocuklarına koruyucu yaklaşan ailelerin sosyoekonomik düzeylerinin iyi olması da onları kendine güven ve çevrede değer kazanma, arkadaşlık kurma açısından da etkilemektedir. Sosyal öğrenme açısından bakıldığı zaman koruyucu ve demokratik ailelerde yetişen çocukların daha uygun modellere sahip oldukları belirtilmiştir (Doğan, 2006).

Araştırmaya katılan 80 kişinin sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları onların “yalnızlığa eğilimliyim” demografik sorusuyla karşılaştırılmıştır. Gruplara ayırmadan önce yapılan bu karşılaştırma zamanı; yalnızlığa eğilimli olan çocukların TSZÖ puan ortalamaları, yalnızlığa eğilimli olmayan çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük olduğu saptanmıştır. Aynı ayrı incelendiği zaman da, üstün zekalı çocuklardan yalnızlığa eğilimli değilim yanıtı veren çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları, yalnızlığa eğilimliyim yanıtını veren çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamalarından istatistiksel açıdan anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Bu farkın diğer grupta olup olmadığını incelemek için normal gelişim gösteren çocukların bulgularına bakıldığı zaman; yalnızlığa eğilimli değilim yanıtı veren çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları, yalnızlığa eğilimliyim yanıtı veren çocukların aritmetik ortalamalarından istatistiksel açıdan yüksek olduğu saptanmıştır. Genel olarak incelendiğinde evin tek çocuğu olan hem üstün zekalı, hem de normal gelişim gösteren öğrencilerin sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları, evin tek çocuğu olmayan çocukların aritmetik ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek olarak saptanmıştır. Sadece üstün zekalı grubun sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları evin tek çocuğu olan ve olmayan gruplara göre bakıldığında da evin tek çocuğu olan grubun sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları, evin tek çocuğu olmayan gruba göre düşük olarak saptanmıştır. Bu farklılık normal gelişim gösteren çocuklarda da aynı şekilde; evin tek çocuğu olan katılımcılarda düşük, evin tek çocuğu olmayan katılımcılarda yüksek olarak görülmüştür. Katılımcıların ‘arkadaşlık kurmayı severim’ ve ‘yakın arkadaş sayısı’ sosyo-demografik soruları onların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları ile

karşılaştırıldığında; araştırmaya katılan 80 kişinin vermiş olduğu yanıtlara göre, arkadaşlıklar kurmayı seven, üç ve daha fazla yakın arkadaşı olan çocukların sosyal zeka düzeyleri, yakın arkadaşlıklar kurmayı sevmeyen ve yakın arkadaş sayısı bir, iki kişi olan çocukların sosyal zeka düzeylerinden yüksektir. Üstün zekalı grubun vermiş oldukları yanıtlar incelendiği zaman; arkadaşlık kurmayı seven, üç ve daha fazla yakın arkadaşı olan çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları diğer çocukların Tromso Sosyal Zeka Ölçeği puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır. Normal gelişim gösteren çocukların bulguları da incelendiği zaman yakın arkadaşlıkların sosyal zekanın gelişiminde önemli yere sahip olduğu görülmektedir. Son olarak her iki gruba kendilerini iyimser ya da kötümser olarak algıladıklarına dair soru sorulmuştur. Bu soruya verilen yanıtlar da ilk önce gruplara ayırmaksınız 80 kişinin sosyal zeka ölçeği puanları ile karşılaştırılmıştır. Yukardaki tablodan da görüldüğü üzere kendini iyimser olarak algılayan hem üstün zekalı, hem de normal gelişim gösteren çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları, kendilerini kötümser olarak algılayan çocukların sosyal zeka ölçeği puan değerleri ortalamalarından yüksektir. Bu fark istatistiksel açıdan da anlamlı olarak saptanmıştır. Aynı yanıtta verilen cevaplar üstün zekalı çocukların sosyal zeka ölçeği puan ortalamaları ile karşılaştırıldığında da, kendilerini iyimser olarak algılayan çocukların sosyal zeka düzeylerinin, kendilerini kötümser olarak algılayan çocukların sosyal zeka düzeylerinden yüksek olduğu görülmüştür. Görülen bu fark normal gelişim gösteren çocuklarda da aynı şekilde saptanmıştır. Çocuğun kendisini iyimser olarak görmesi onun olumlu arkadaşlıklar kurmasında, çevre ve ortama uyum sağlamasında, sosyalleşmesinde önemli yeri kapsamaktadır. Bu kişiler iletişim sağladıkları bireylerin davranışlarını, aynı zamanda duygu ve düşüncelerini anladıklarını karşı tarafa hissettirebilmekte ve karşı tarafın onların yanında kendilerini iyi hissetmelerini sağlamaktadırlar. Bundan dolayı bu kişiler rahatlıkla kaliteli ilişkiler kurabilme becerilerine sahiptirler. Katılımcılara sorulan bazı demografik değişkenler onların sosyal zeka ve sosyal becerilerinin gelişiminde önemli faktördürler. Yalnızlığı seven, içe kapanık bireyler sosyal ortamlarda kendilerini ifade etmekte zorluk yaşadıklarından sosyal zeka düzeyleri düşük olmaktadır. Aynı zamanda evin tek çocuğu olan, ya da anne babası ayrı yaşayan ailelerde büyüyen çocukların da sosyal zeka düzeyleri düşük olarak saptanmıştır. Bunun da ana sebeplerinden biri çocuğun küçük yaşlardan olumlu sosyal ortamdan yoksun kalmasıdır. Sosyal zekası düşük olan, arkadaşlıklar kurmaktan tiksinen çocuklarda ileride depresyon ve ona bağlı bazı

linik bozukluklar görülmektedir. Bundan dolayı ailelerin ilk vazifeleri çocuklarına olumlu sosyal ortamlar sağlamaktır ki, bunun da temeli aile içinde olumlu ilişkilerden başlamaktadır. Çünkü sosyal zekası gelişmekte olan ve sosyal becerilere sahip olan çocuklar hayatlarının her döneminde çevreyle nasıl geçinebileceğini, yeni insanlara nasıl uyum sağlayacağını, diğer kişileri nasıl etkileyebileceklerini ve ikna edebileceklerini iyi bilmektedirler. Bu beceriler onların sorunlarına çözüm üretebilmelerinde, sosyal ve psikolojik açıdan iyi hissetme ihtiyaçlarını karşılamalarına her daim yardımcı olmaktadır. Tersini düşünülecek olursa yalnızlığı seven, utangaçlığından dolayı her daim geri çekilen çocuklar sosyal ilişkilerde ve sosyal ortamlarda yetersiz ve içe kapanık olmaktadır. Daha önce de belirtildiği üzere bu durum onların eksiklik duygusu yaşamalarına yol açabilmektedir. Çocukta ya da ergende yaşanan bu eksiklik duygusu onların aile, sosyal çevre, okul ve ilerde iş ve evlilik hayatlarında ciddi sorunlar yaratabilmektedir. Sosyalliği yeterli yaşamayan bireyde olumsuz davranışlar gözlemlenebilir, ortaya çıkan bu ve diğer sorunlar çocuğun hem sosyal, hem de içsel olarak uyumsuzluk yaşamasına neden olabilmektedir. Sosyal zeka düzeyinin gelişmemesi bireyin psikolojik sağlığını riske sokabilmektedir. Sosyal dünyanın bir parçası olan insanoğlunun hayatında olumlu ilişkiler, doyurucu ve kaliteli sosyal ortamlar, anlama ve anlatma ihtiyaçlarının giderilmesi önemlidir (akt, Kara, 2015).

6.1. Öneriler

- Bu konuyu inceleyecek olan meslektaşların geniş bir örnekleme araştırma yapmaları önerilir.
- Bu çalışmada sadece sosyal zeka düzeylerine bakılmıştır, sosyal zeka ölçeği alt boyutları olan sosyal farkındalık, sosyal bilgi süreci ve sosyal becerilerin düzeyleri araştırılmamıştır. Bu konuyla ilgili çalışmak isteyen araştırmacılara, sosyal zeka düzeyleri ile beraber, alt boyut düzeylerinin de araştırılması önerilir.
- Geniş bir örnekleme araştırılması gereken bu çalışmada, üstün zekalı çocukların da IQ düzeylerine göre karşılaştırılması önerilir.
- Bu konuyla ilgilenen meslektaşların, çocukların anne-baba tutumlarına bağlı ölçekle çalışmaları önerilir.

- Bu çalışma geniş bir örneklemede araştırılacak olursa, üstün zekalı ve normal gelişim gösteren çocukların bir arada eğitim gördükleri okullarda, zeka ölçeklerinin uygulanması amacıyla çalışılması önerilir.
- Bu konuyla ilgili TSZÖ`nden başka, çocukların sosyal zeka ve sosyal beceri düzeylerini belirtmek üzere diğer envanterler de kullanılabilir.
- Tek kalıtım yolu ile geçmeyen sosyal zeka düzeyinin gelişmesi için okul ortamlarında gerekli çalışmaların yapılması önerilir.

KAYNAKLAR

AKBOY, R (2000) Eğitim Psikolojisi, Mikro Yayınları, Konya

ALBRECHT, K (2006) “Social İntelligence: The New Science of Success”, Jossey-Bass, San-Francisco

ARMSTRONG, T (1994). Multiple Intelligences in the Classroom. Alexandria: ASCD Virginia

ATAMAN, A “Ankara İli Resmi Şehir Okullarındaki Üstün Yetenekli Çocukların Fiziksel Özellikleri”, 1983, Ankara Üniversitesi Yayınları, Ankara

ATKINSON,R; SMİTH, E ve ark. (2010) Psikolojiye Giriş (çev: Yavuz Alogan), 6. Baskı, Arkadaş Yayınevi, Ankara, s611-613

AVCI, M (2010) “Ergenlikte Toplumsal Uyum Sorunları”, Dergi Park, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, cilt-7, sayı-, s39-63

BAKIR, B “Üstün Zekalı Olan ve Üstün Zekalı Olmayan Öğrencilerin Benlik Algısı Ve Ebeveynlerinin Çocuk Yetiştirme Stilleri Üzerine Bir Yapısal Eşitlik Modellemesi”, 2015, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, sf17

BAYMUR, F (1996) *Genel Psikoloji*, İnkılap Kitabevi, İstanbul

BAYRAKTAR, F (2007) Olumlu Ergen Gelişiminde Ebeveyn/ Akran İlişkilerinin Önemi, Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi, 14 (3), s157-166

CÜCELOĞLU, D (2014) İnsan ve Davranışı, Psikolojinin Temel Kavramları, 28. Baskı, Remzi Kitabevi, İstanbul, s516-517

DAMARLI, Ö (2006). Ergenlerde Toplumsal Cinsiyet Rollerini, Bağlanma Stilleri ve Benlik Kavramı Arasındaki İlişkiler. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

DEMİRBILEK, S (2007) “Cinsiyet Ayrımcılığının Sosyolojik Açıdan İncelenmesi”, Finans Politik & Ekonomik Yorumlar, Cilt: 44 Sayı:511, s12-27

DEMİREL, ř ve SAK, U (2001) “Yetenek Hiyerarşisi: Üstün Yetenek Türlerinin Toplumsal Değerleri Üzerine Bir Araştırma”, Türk Üstün Zeka ve Eğitim Dergisi, cilt1, sayı1, s:61-76

DERİNGÖL, S ve ÖZYAPRAK, M. “Üstün Zekalı Olan ve Olmayan Çocuklarda Depresyon Punlarının karşılaştırılması”, Hacı Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, sayı 19, 2013-1, s 143-154

DOğAN, T (2006) “Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Zeka Düzeylerinin Depresyon ve Bazı Değişkenlerle İlişkisinin İncelenmesi”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Sakarya

ÖMRAHLI, L ve RZAYEVA, N (2015), Uşaq Psixologiyası, Nurlar Yayınevi, Bakü, s307-308

FELDMAN, R (1996) Understanding Psychology, Library of Congress Cataloging-in- Publication Data, 4th ed, Massachusetts, pp292, 304

FONSECA, C (2014) Üstün Zekalı Çocuklar için Başarının 101 Sırrı, (çev: Ali Dülger), Bilim Teknik Yayınevi, İstanbul

GANDER, m ve GARDİNER, H (2004) Çocuk ve Ergen Gelişimi (çev; Bekir Onur, Ali Dönmez), İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 5. Baskı, s53-54

GERRİNG, R and ZİMBARDO, P (2013) Psikolojiye Giriş, Psikoloji ve Yaşam, (çev: Gamze Sart), 19.Baskı Çevirisi, Nobel Yayıncılık, Ankara, s279-285

GOLEMAN, D (2011) Duygusal Zeka, EQ Neden IQ'dan daha önemlidir? (Çev; Banu Seçkin Yüksel), İstanbul, Varlık Yayınları, 10. Baskı, s7-8

GOLEMAN, D (2007) Sosyal Zeka: İnsan İlişkilerinin yeni Bilimi, (çev: Osman Çetin), Varlık Yayınları, İstanbul, s218

ГЛУХОВА, В “Социально-Психологическая Интеграция Одаренных Учащихся В Группе И Развитие Их Интеллектуальных И Творческих”, Челябинск – 2010, с28-29

GÜNDÜZ, T “Üstün Zekalı Çocuklarda Ahlak Gelişimi ve Eğitimi”, İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi, Bahar 2010, 1(1), s157-177

ХОЛЛ, С VE ЛИНДСЕЙ, Г (2012) Факторная Теория Кэттелла, Москва, с18-19

ХОЛОДНАЯ, М (1997) Психология интеллекта. Москва, с 17-19

ИЛЬИН, Е (2013) Психология Помощи. Альтруизм, Эгоизм, Эмпатия, Издательство: Питер, Москва

KARABEY, B ve YÜRÜMEZOĞLU, K “Yaratıcılık ve Üstün Yetenekliliğin Zeka Kuramları Açısından Değerlendirilmesi”, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi, 2015, sayı-40, s86-106

KARA, N (2015) “Üstün Zekalı Çocukların Duygusal Zekaya İlişkin Gelişim Süreçlerinde İletişimin Rolü”, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli: T.C Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

KARAGÖZ, Y (2010), “Nonparametrik Tekniklerin Güç ve Etkinlikleri”, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, cilt-9, sayı-33, s18-40

KARAGÜVEN, Ü “Empati ve Sosyal Zeka”, International Journal of Social Science, Spring 2015, n 34, p187-197

KARAKÖŞE, R (2013) Ben Büyüdüm, Çocuk Eğitiminde Ergenlik Psikolojisi ve İletişim, Yediveren Yayınları, 1. Baskı, s70-71

KARASAR, N (1984) Bilimsel Araştırma Yöntemi, İstanbul, Nobel Akademik Yayıncılık

KAYA, F “Öğretmenlerin Üstün Zeka Kavramı ve Üstün Zekalı Öğrencilerin Özel Gereksinimleri”, Eğitim ve Bilim Dergisi, 2015, cilt 40, sayı- 177, s59-74

KOCAYÖRÜK, E (2010) Ergen Gelişiminde Aile İşlevleri ve Baba Katılımı. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 4(33), 37-45

KORKMAZ, M ve YÜKSEL, Ç (1998) “Sosyal Beceri ve Çatışma”, Milli Eğitim Dergisi, 137

KORKUT, F (1996) “Lise Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi”, III Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi-Bildiriler

KULAKSIZOĞLU, A (2011) Ergenlik Psikolojisi, İstanbul, Remzi kitap evi yayınları

METİN, N (1999) Üstün Yetenekli Çocuklar, Öz Aşama Matbaacılık, Ankara

NİLAY, T (2011) Eğitimde Yeni Yönelimler, Çoklu Zeka, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 5.Baskı, s4-7

O’SULLIVAN, M, GUILFORD, P, and MİLLE, R (1965) The Measurement of Social Intelligence, Reports from the psychological laboratory, University of Southern California, N34

ÖZBAY, Y (2013) Üstün Yetenekli Çocuklar ve Aileleri, Kızılay, Ankara, sf 8

ÖZENÇ, E ve ÖZENÇ, M “Türkiye’de Üstün Yetenekli Öğrencilerle İlgili Yapılan Lisansüstü Eğitim Tezlerinin Çok Boyutlu Olarak İncelenmesi”, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 2013, sayı-171, s13-28

ÖZYAPRAK, M; GÜÇYETER, S ve ark.”Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekli Çocuklarda Mükemmelliyetçiliğin Değerlendirilmesi”, Hacı Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt 11-1, sayı 21, 2014-1, s 31-45

ÖZYÜREK, A ve ÖZKAN, İ (2015) Ergenlerin Algıladıkları Anne-baba Tutumları ile Sosyal Beceri Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, International Journal of Science Culture and Sport (IntSCS), Special Issue (3)

RİGGİO, R and MURPHY, S (2002) Multiple İntelligences and Leadership. Mahwah, New York, Lawrence Erlbaum Associates

RİGGİO, R (1986) The Assesment of Basic Skills, Journal of Personality and Social Psychology 51

SEVEN, S (2010) Saldırganlık Eğilimi Ölçeği’nin Türk Çocuklarına Uyarlanması, Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (1), 75-84

SHAPIRO, (2000) Yüksek EQ’lu Çocuk Yetiştirmek. Anne ve Babalar için Duygusal Zeka Rehberi (çev; Ü.Kartal), *Varlık Yayınları*, İstanbul

SOLSO, R; MACLİN, M and MACLİN, O (2009) Bilişsel Psikoloji (çev: Ayçiçeği. A) Kitapevi Yayınları, İstanbul

SORİAS, O (1986) “Sosyal Beceriler ve Değerlendirme Yöntemleri” Psikoloji Dergisi, 5(20)

STEİNBERG L, LAMBORN S, DARLİNG, N ve ark. (1994) Over Time Changes in Adjustment and Competence Among Adolescents from Authoritative, Authoritarian, İndulgent, and Neglectful Families. Child Dev 65: 754-770.

STERNBERG, R (2000). Practical Intelligence in Everyday Life, Cambridge: Cambridge University Press.

TEKİNALP, B ve TERZİ, Ş (2015) Eğitimde Pozitif Psikoloji Uygulamaları, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 1.Baskı, s13-14

THORNDİKE, E (1920) "İntelligence and Its Use", Harper's Magazine 140, pp227-228

TÜRK Dil Kurumu. (2016). *Güncel Türkçe Sözlük*. <http://www.tdk.gov.tr>

TRİANDİS, H (1990) Culture and Social Behavior, Mc-Graw Hill, New York, pp41

UZAMAZ, U (2013). Ergenlerde Sosyal Beceriler ve Değerlendirme Yöntemleri. Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 6 (6), 49-58

УШАКОВ, Д (2011) Психология интеллекта и одаренности, Учреждение Российской академии наук Институт психологии РАН, с32-35

VELİYEV, M ve MUSTAFAYEV, A (2016) İnkişaf ve Yaş Psikologiyası, Bakı, Baku Devlet Üniversitesi Yayınları, s158

ВОРОБЬЕВА, У (2011) Счастливый Ребенок Деловой Мамы. Рама Паблишинг, Екатеринбург

ВЫГОДСКИЙ, Л (1991). Воображение и Творчество в Детском Возрасте. Москва, Просвещение

ВОЛКОВА, Н и ВОЛКОВ, Б (2010). Возрастная Психология. От Младшего Школьного Возраста До Юношества. Издательство: Владос, Москва

YAZGAN, İ; ATICI, K ve ark. (2004) Gelişim Psikolojisi: Çocuk ve Ergen Gelişimi, Nobel Kitapevi, Adana

Yılmaz, A (2000) “Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne-Baba Tutumu İle Çocukların, Ergenlerin Ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler”, Yayınlanmış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

YÖRÜKOĞLU, A (2011) Çocuk Ruh Sağlığı, Çocuk Yetiştirme Sanatı ve Kişilik Gelişimi, Özgür Yayınları, Ankara, 31. Baskı, s21-23

YÖRÜKOĞLU, A (1990) Gençlik Çağı, Özgür Yayıncılık, İstanbul, 7.Baskı, s14-15

YÜKSEL, G (1997) “Sosyal Beceri Eğitiminin Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

YÜKSEL, H (2009) İletişim kavramı ve Tanım, Genel İletişim, 3. Baskı, Pegem Yayınları, Ankara

EKLER

EK I KİŞİSEL SORU FORMU

1. Yaşınız
2. Cinsiyetiniz: Erkek () Kadın ()
3. Yalnızlığı severim: evet () hayır ()
4. Yakın arkadaşlıklar kurmaktan hoşlanırım: evet () hayır ()
5. Yakın arkadaş sayısı: (1 kişi) (3 kişi) (5 ve daha fazla)
6. Anne-babanın bana karşı davranışları: (ilgisiz) (koruyucu)
7. Anne-babam birlikte yaşıyor: (evet) (hayır)
8. Ailenin gelir durumu: (kötü) (orta) (iyi)
9. Evin tek çocuğuyum: (evet) (hayır)
10. İyimser biriyim: (evet) (hayır)

EK II TROMSO SOSYAL ZEKA ÖLÇEĞİ

		Tamamen uygun	Uygun	Biraz uygun	Uygun değil	Hiç uygun değil
1.	Diğer insanların davranışlarını önceden tahmin edebilirim.					
2.	Çoğunlukla başkalarının seçimlerini anlamanın zor olduğunu hissedirim					
3.	Davranışlarımın diğer insanlara ne hissettireceğini bilirim.					
4.	Tanımadığım yeni insanların olduğu bir ortamda genellikle tedirginlik hissedirim.					
5.	İnsanlar yaptıkları şeylerle beni sık sık şaşırtırlar					
6.	Diğer insanların duygularını anlayabilirim.					
7.	Sosyal ortamlara kolaylıkla uyum sağlarım.					
8.	İnsanlar açıklama yapmama fırsat vermeden bana kızarlar					
9.	Başkalarının isteklerini anlarım					
10.	İnsanlarla ilk tanışmada ve yeni ortamlara girme konusunda iyiyimdir					
11.	Ne düşündüğümü söylediğimde insanlar genellikle benden rahatsız olmuş veya bana kızmış gibi görünürler.					
12.	Başka insanlarla geçinebilmekte zorlanırım.					
13.	İnsanları tahmin edilemez bulurum					
14.	Bir açıklama yapmalarına gerek duymadan insanların ne yapmaya çalıştıklarını çoğunlukla anlarım.					
15.	Başkalarını iyice tanımam uzun zaman alır.					
16.	Farkına varmadan çoğu kez başkalarını incitirim.					

17.	Diğer insanların davranışlarına nasıl tepki göstereceklerini tahmin edebilirim.					
18.	Yeni tanıştığım insanlarla iyi ilişkiler kurmakta başarılıyım.					
19.	Diğer insanların yüz ifadelerinden , beden dillerinden vs. gerçekte ne demek istediklerini çoğunlukla anlarım.					
20.	Başkalarıyla konuşacak güzel sohbet konuları bulmakta çoğunlukla sıkıntı çekerim					
21.	Diğer insanların yaptıklarına verdikleri tepkiler beni çoğunlukla şaşırır					

Evrak Tarih ve Sayısı: 13/11/2017-7189

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : 88083623-044-7189
Konu : Leyla ABDULLAYEVA'nın Etik Onay
Hk.

13/11/2017

Sayın Leyla ABDULLAYEVA

Enstitümüz Y1412.270029 numaralı Psikoloji Anabilim Dalı Psikoloji Tezli Yüksek Lisans programı öğrencilerinden Leyla ABDULLAYEVA'nın "ÜSTÜN ZEKALI ÇOCUKLARIN NORMAL GELİŞİM GÖSTEREN ÇOCUKLARA GÖRE SOSYAL ZEKA DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ" adlı tez çalışması gereği "Demografik Soru Formu" "Tromso Sosyal Zeka Ölçeği" ile ilgili anketleri 05.10.2017 tarih ve 2017/19 İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyon Kararı ile etik olarak uygun olduğuna karar verilmiştir. Bilgilerinize rica ederim.

Prof. Dr. Özer KANBUROĞLU
Müdür V.

Evrak Doğrulama İçin : <https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/en/Vision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?V=BEKR77RC>

Adres: Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Kaçıkçakmesci / İSTANBUL
Telefon: 444 1 428
Elektronik Adı: <http://www.aydin.edu.tr/>

Bilgi için: NESLİHAN KUBAL
Unvanı: Enstitü Sekreteri

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı : Leyla
Soyadı : Abdullayeva
Doğum Yeri : Bakü/Azerbaycan
Doğum Tarihi : 28.10.1978
Uyuğu : Azerbaycanlı
Medeni Durumu : Evli
İletişim Adresi ve tel : Yunus Emre cad/ Salacak sit/ A8/ D5/ Başakşehir/
İstanbul- 0551 265 64 98

Eğitim

1983-1993 : Tefekkür Lisesi, Bakü
1994-1999 : Azerbaycan Devlet Pedagoji Üniversitesi, Filoloji
Bölümü
2014-2018 : İstanbul Aydın Üniversitesi/ Fen-Edebiyat Fakültesi/
Psikoloji Bölümü

Bilgi Alanları

Edebiyat
Psikoloji
Felsefe
Müzik